

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหาของตัวละครในวรรณคดีเรื่องสามก๊ก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและการแก้ปัญหา

- 1.1 ความหมายของปัญหา
- 1.2 ความสำคัญของการแก้ปัญหา
- 1.3 ลักษณะกระบวนการแก้ปัญหา
- 1.4 กระบวนการแก้ปัญหา

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสามก๊ก

- 2.1 ประวัติสามก๊ก
- 2.2 เนื้อเรื่องสามก๊กโดยสังเขป
- 2.3 ข้อมูล 3 อาณาจักร
- 2.4 การใช้กลอุบายในสามก๊ก

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสามก๊ก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและการแก้ปัญหา

ความหมายของปัญหา

วิทย์ วิศทเวทย์และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2542 : 2 – 6) ได้กล่าวถึงหลักการที่เป็นสากลของพระพุทธศาสนาไว้ว่า พระพุทธศาสนาสอนว่าชีวิตและโลกนี้มีปัญหา เมื่อมองชีวิตที่เกิดมาล้วนแต่มีปัญหาสารพัดชนิด ทั้งปัญหาเล็กและปัญหาใหญ่ ทั้งปัญหาภายในและปัญหาภายนอก สัตว์เดรัจฉานต้องเผชิญปัญหาการเอาตัวรอดจากภัยพิบัติ ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหาอาหารมาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เรียกว่านับตั้งแต่เกิดจนโต สัตว์เดรัจฉาน กว่าจะเอาชีวิตหลุดรอดมาได้ ก็ต้องผจญภัยอันตรายต่างๆ อย่างสาหัส แม้ว่าวันนี้จะสามารถอยู่รอดได้ ก็ไม่แน่ว่าพรุ่งนี้จะปลอดภัยจะยืน เดิน นอน หรือวิ่งไปที่ไหนๆ ก็ต้องระมัดระวังหวาดระแวงไปแทบทุกฝีก้าว ส่วนมนุษย์

ก็ไม่ได้มีปัญหาแค่เรื่องปากท้องเท่านั้น ยังมีปัญหาอื่นๆทับถมเข้ามาอีก เช่น มีกินอิ่มแล้ว ยังอยากมีมากกว่าเดิมอีก อยากมีไว้เพื่อลูกหลานอีก เกิดความโลภอยากได้ไม่รู้จบ ปากท้องได้กินอิ่มแล้ว ยังต้องการให้หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ ได้กินอีก เมื่อไขว่คว้าหารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส มาปรนเปรอ บำรุงบำเรอไม่จบสิ้น ปัญหาก็คือยิ่งเพิ่มทวีคูณยากที่จะสะสางให้เบาบางได้ เมื่อมองภาพรวมของโลกทั้งหมด ทุกชีวิตที่เกิดมาล้วนเผชิญกับปัญหาที่เป็นสากลด้วยกันทั้งนั้นคือ ปัญหาการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ปัญหาการไม่ได้สมปรารถนา ปัญหาการประจวบกับบุคคล สัตว์ และสิ่งของที่ไม่เป็นที่รัก และปัญหาการพลัดพรากจากบุคคล สัตว์ สิ่งของอันเป็นที่รัก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546 : 687) ให้ความหมายคำว่า ปัญหา หมายถึง ข้อสงสัย, ข้อขัดข้อง เช่น ทำได้โดยไม่มีปัญหา หรือหมายถึง ปัญหา, คำถาม, ข้อที่ควรถาม เช่น ตอบปัญหา หรืออาจหมายถึง ข้อที่ต้องพิจารณาแก้ไขเช่น ปัญหาเฉพาะหน้า ปัญหาทางการเมือง เป็นต้น

บุคา รักไทยและธนิกานต์ มาชะศิริานนท์ (2542 : 1) ให้ความหมายว่า ปัญหา คือ ช่องว่าง หรือความแตกต่างระหว่างสภาพการณ์ปัจจุบัน กับสภาพการณ์ที่เราต้องการให้เกิดขึ้น (หรือสภาพการณ์ไม่ดีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต)

โกวิท วรพิพัฒน์ (2540 : 224 อ้างใน สุวิทย์ มูลคำ 2547 : 9) ให้นิยามคำว่า ปัญหา คือ สภาวะหรือสถานการณ์ที่ทำให้บุคคลไม่สบายกายไม่สนองความต้องการจำเป็นพื้นฐานของบุคคล มนุษย์ทุกคนต้องการความสุข ความสุขของมนุษย์เกิดได้เมื่อมนุษย์และสังคมประสมกลมกลืนกัน อย่างราบรื่น ถ้าไม่ได้จะมีสภาวะที่เรียกว่าปัญหาเกิดขึ้นมนุษย์จะใช้กระบวนการคิดขจัดปัญหานั้น ให้หมดไป เพื่อจะได้มีความสุข

รศนา อัคระกิจ (2535 : 2) กล่าวว่าความหมายของปัญหานั้นมีหลากหลายตามความต้องการในการสื่อความหมาย เช่น ปัญหา หมายถึง

- เหตุการณ์ยุ่งยากที่จะต้องแก้ไข
- สภาวะการณ์ที่ไม่พึงประสงค์
- เหตุการณ์ที่เป็นไปไม่ตรงตามความคาดหวังโดยไม่ทราบสาเหตุ
- การที่มนุษย์ไม่รู้จักริทำอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด
- เหตุการณ์ในอนาคตมีแนวโน้มว่าจะเป็นไปไม่ตรงตามประสงค์
- เหตุการณ์หันเหเบี่ยงเบนจากที่ควรเป็น หรืออีกนัยหนึ่งคือ "ความแตกต่างระหว่าง สภาวะที่เกิดขึ้นจริงกับสภาวะที่ตั้งเป้าหมายว่าควรจะเป็น"

จากคำจำกัดความของปัญหาข้างต้น สรุปได้ว่าปัญหา หมายถึง สภาวะหรือเหตุการณ์ ที่ไม่เป็นไปตามความต้องการ นำมาซึ่งความทุกข์ อาจเกิดขึ้นแล้ว หรือกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

ตามคำสอนของพระพุทธศาสนาเชื่อว่า มนุษย์นั้นสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง กล่าวคือ มนุษย์มีศักยภาพในตัวเอง หรือเรียกตามศัพทศาสตร์ว่ามนุษย์นั้นเป็น “เวไนยสัตว์” (ผู้ที่ฝึกฝนอบรมได้) มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาด้านจากจุดเริ่มต้นก้าวไปสู่จุดหมายสูงสุดของชีวิตได้ด้วยสติปัญญา ด้วยความพากเพียรของตนเอง ปัญหาทุกชนิดไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก มนุษย์จึงมีความสามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยตัวมนุษย์เอง (วิทย์ วิศทเวทย์และเสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2542 : 4 - 5)

สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2550 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าการดำเนินชีวิตนั้น มองในแง่หนึ่งก็คือ การดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้อยู่รอด หรือการนำ ชีวิตไปให้ลวงพ้นสิ่งบีบคั้นติดขัดคับข้อง เพื่อให้เป็นอยู่ได้ด้วยดี การดำเนินชีวิตที่มองในแง่นี้ พูดย่างสั้นๆ ก็คือ การแก้ปัญหา หรือการดับทุกข์ ผู้ที่แก้ปัญหาได้ถูกต้องลวงพ้นปัญหาไปได้ด้วยดีก็ย่อมเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เป็นอยู่อย่างไร้ทุกข์โดยนัยนี้ การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ผลดี ก็คือ การรู้จักแก้ปัญหา หรือเรียกง่าย ๆ ว่า แก้ปัญหาเป็น

เลสเตอร์ เอ็ม. สโลว์ (Sdorow, 1993 อ้างใน วณิช สุธารัตน์, 2547 : 32) ได้ให้นิยามการคิดแก้ปัญหว่าเป็นกระบวนการคิดแบบหนึ่ง ที่สามารถช่วยให้เราเอาชนะอุปสรรค เพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำลังเผชิญอยู่ได้

แวน ดิก และ คินท์ (Van Dijk and Kintsch, 1983 อ้างใน ทิศนา เขมมณีและคณะ, 2544 : 81) นิยามว่า การแก้ปัญหาคือกระบวนการทางสมองหรือขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และยังเสนออีกว่าการสอนหรือฝึกการแก้ปัญหานั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน ประเด็นที่มักเป็นข้อถกเถียงกันบ่อยๆ ก็คือ เราควรจะสอนวิธีการแก้ปัญหาที่เฉพาะสำหรับปัญหาแต่ละประเภท หรือเราควรจะสอนวิธีการกลาง ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้ แต่ละวิธีต่าง ๆ ก็มีจุดเด่นและจุดอ่อนต่างกัน

ยูดา รักไทยและธนิกานต์ มามะศิริานนท์ (2542 : 1) กล่าวว่า การแก้ปัญหา คือ การทำให้เกิดสภาพการณ์ที่เราคาดหวัง

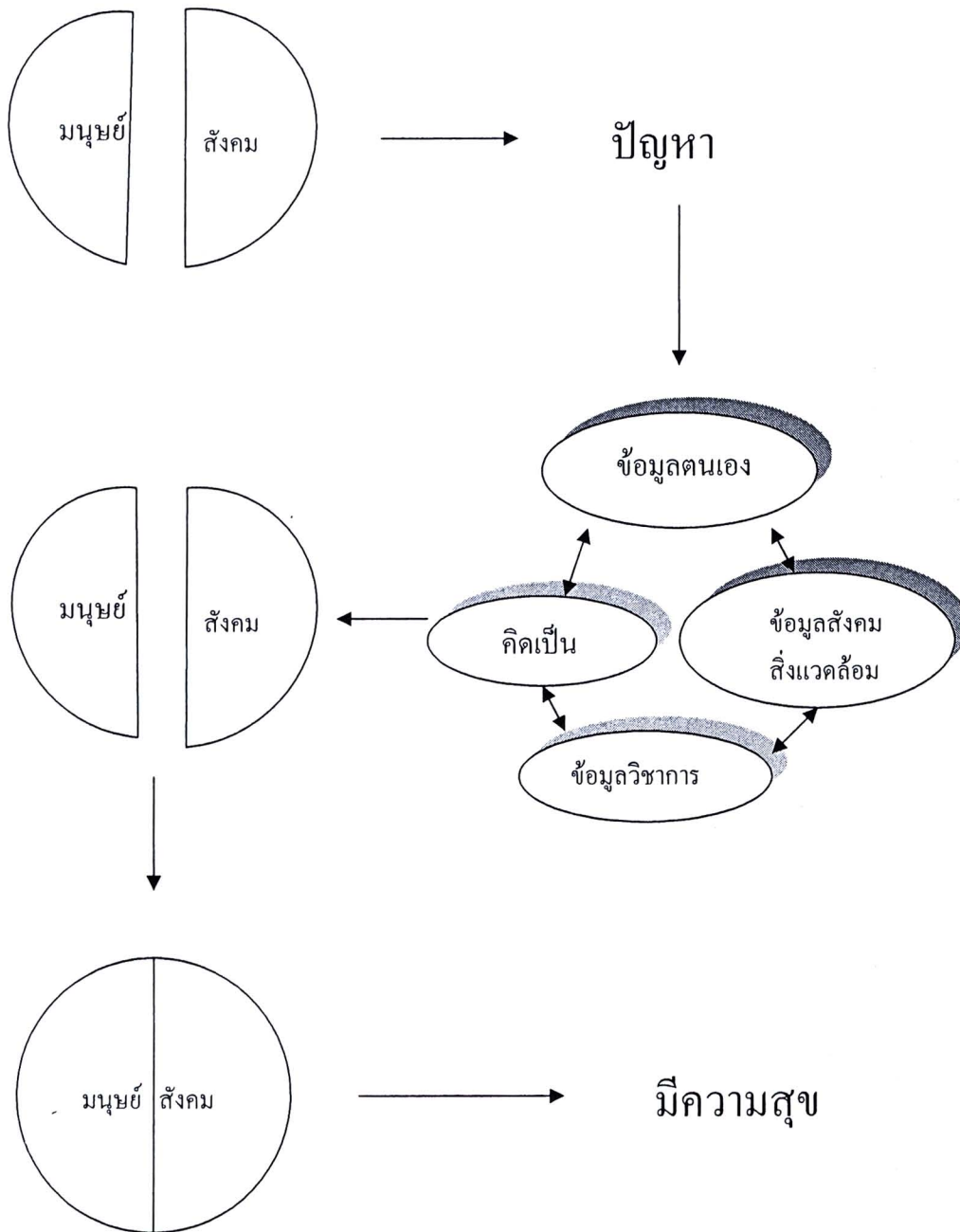
สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 15) ให้ความหมายการคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถทางสมองในการขจัดสภาวะความไม่สมดุลที่เกิดขึ้น โดยพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนกลับเข้าสู่สภาวะสมดุลหรือสภาวะที่เราคาดหวัง

โดยสรุปแล้วการแก้ปัญหา หมายถึง การคิดเพื่อกำหนดทางออกจากสภาวะที่ไม่ต้องการไปสู่สภาวะที่ต้องการ

ความสำคัญของการแก้ปัญหา

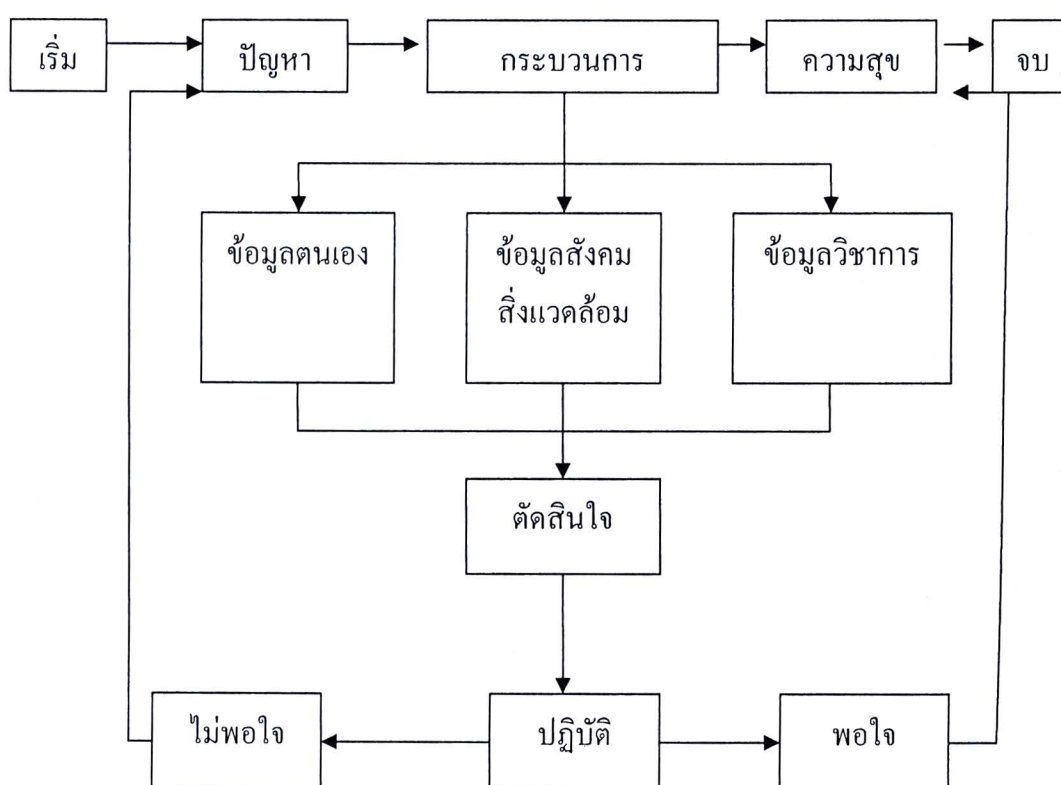
การแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่มนุษย์ทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โกวิท วรพิพัฒน์ (อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 207) กล่าวถึงความเชื่อพื้นฐานของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์ทุกคนต้องการความสุข ความสุขของมนุษย์เกิดขึ้นได้เมื่อมนุษย์และสังคมประสมกลมกลืนกันอย่างราบรื่น ถ้าไม่ได้จะมีสภาวะที่เรียกว่าปัญหาเกิดขึ้น มนุษย์จะใช้กระบวนการคิดขจัดปัญหานั้นให้หมดไปเพื่อจะได้มีความสุข โดยข้อมูลที่มนุษย์ใช้พิจารณาเพื่อแก้ปัญหามี 3 ด้านด้วยกันคือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เป็นการพิจารณาจุดอ่อน จุดแข็งของตัวเองก่อนการตัดสินใจทำอะไร ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการพิจารณาการกระทำใดๆ ของตัวเองจะมีผลกระทบต่อคนอื่น และสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง ข้อมูลวิชาการ เป็นความรู้หลักวิชาการที่มีคนคิดสะสมไว้แล้วและมีความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา สามารถนำมาพิจารณาประกอบการแก้ปัญหาได้ข้อมูลทั้งสามส่วนนี้ต้องพิจารณาควบคู่กันไปอย่างผสมกลมกลืน จนพบทางออกหรือทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

การคิดเพื่อตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นการใช้อำนาจความนึกคิดวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 ส่วน ดังกล่าว เพื่อแสวงหาคำตอบที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ทำหรือไม่ทำ เป็นการแสดงออกถึงความพยายามต่อสู้กับปัญหา โดยไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา และมนุษย์มีเสรีภาพและมีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง จากสาระในความเชื่อพื้นฐานนี้ นำไปสู่การคิดเป็นซึ่งเป็นการแสดงศักยภาพของมนุษย์ ในการชี้นำชะตาชีวิตของตัวเองโดยการพยายามปรับตัวและสิ่งแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนกันด้วยกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วยการพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลตนเอง ข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการเพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือการมีความสุข

ภาพ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา มนุษย์และสังคม
(โกวิท วรพิพัฒน์ อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 207)

จากภาพหากมนุษย์และสังคมไม่สามารถเข้ากันได้ก็จะทำให้เกิดปัญหา มนุษย์จึงต้องคิด
แก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูล 3 ส่วนมาประกอบการคิด เมื่อมนุษย์และสังคมรวมกันได้จึงมีความสุข

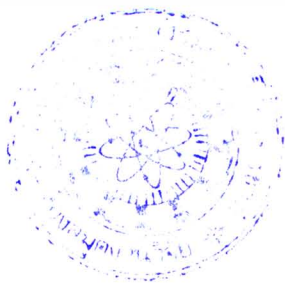

ภาพ 2 แสดงกระบวนการคิดเป็น

(โกวิท วรพิพัฒน์ อังใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 20)

จากภาพเมื่อมนุษย์เผชิญกับปัญหา มนุษย์ก็จะใช้กระบวนการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูล 3 ส่วน ในการคิดเพื่อตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ต่อสู้กับปัญหาและไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา

จากความสำคัญของกระบวนการแก้ปัญหาที่กล่าวในข้างต้นสรุปได้ว่าการแก้ปัญหานั้นมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ทุกคนล้วนต้องเคยพบกับปัญหาซึ่งเป็นสถานะที่มนุษย์ไม่ต้องการจึงเกิดแก้ปัญหาตามมา และการแก้ปัญหามนุษย์ต้องอาศัยข้อมูล 3 ส่วนคือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและ สิ่งแวดล้อม ข้อมูลวิชาการ โดยมนุษย์ใช้การตัดสินใจในการเลือกวิธีแก้ปัญหามาตามศักยภาพของแต่ละคน

ลักษณะของกระบวนการแก้ปัญหา

อุษณีย์ โพธิสุข (อ้างในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 101) ได้กล่าวถึงลักษณะของกระบวนการแก้ปัญหา สรุปได้ว่า การแก้ปัญหา ต้องเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย อาจมีวิธีการหลายวิธี ผู้แก้ปัญหาก็ต้องเลือกวิธีการที่มีความเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของตน โดยแต่ละปัญหาอาจจะใช้วิธีการที่แตกต่างกัน จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมปัจจัยหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ ด้วย ซึ่งการแก้ปัญหาก็ต้องอาศัยความรู้แจ้งเห็นจริง คือ ในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งนั้นจะต้องศึกษาปัญหาให้ถ่องแท้เสียก่อนจึงจะสามารถแก้ปัญหานั้นได้ และการแก้ปัญหาก็เป็นการสร้างสรรค์ คือเมื่อแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จจะต้องได้ความรู้ใหม่เกิดขึ้นและผู้แก้ต้องมีสติปัญญายกงามขึ้นด้วย ดังนั้นการแก้ปัญหาก็ต้องประกอบด้วยการวิพากษ์ วิจักษ์ วิเคราะห์และสังเคราะห์

สิ่งที่ไมถือว่าเป็นปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหาได้แก่ การกระทำที่ขาดจุดมุ่งหมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำ กระบวนการที่ทำไปโดยไม่มีแบบแผน กิจกรรมที่นำมาใช้การแก้ปัญหาเดิมไม่ได้ กิจกรรมที่ทำไปเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา

กระบวนการแก้ปัญหา

อุษณีย์ โพธิสุข (2544 : 44-45) เสนอขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหา มี 8 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นนำเข้าสู่ปัญหา เป็นการศึกษาถึงสภาพของปัญหาว่าเป็นอย่างไร ปัญหาเกิดจากอะไรบ้าง ซึ่งเป็นการค้นหาปัญหาที่อาจจะเป็นไปได้ให้มากที่สุดที่คิดว่าจะสามารถเป็นไปได้
2. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา เป็นการศึกษา วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ให้รู้ถ่องแท้ว่าปัญหาที่ต้องการที่แท้จริงที่ต้องการแก้ไขคืออะไรกันแน่ หรืออะไรบ้างที่ไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริง ถ้าไม่รู้จักตัวปัญหาที่แท้จริงจะทำให้การทำงานปราศจากจุดมุ่งหมาย ไม่รู้ว่าจะทำเพื่ออะไร
3. ขั้นระบุปัญหา เป็นการนำเอาปัญหาที่เป็นสาเหตุแท้จริงมาเป็นจุดสำคัญในการศึกษา
4. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหานั้นๆว่าจะให้ผลสัมฤทธิ์ทางด้านใด เป็นปริมาณมากน้อยเพียงไร มีคุณค่าสูงต่ำเพียงไร ในการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นจะต้องเขียนให้ชัดเจนแจ่มแจ้ง สามารถมองเห็นภาพการกระทำได้
5. ขั้นตั้งสมมติฐาน เป็นการเสนอแนวทางและวิธีในการแก้ปัญหามาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหาที่อาจจะสามารถทำให้การแก้ปัญหานั้นสำเร็จลงไปได้
6. ขั้นทดลองหรือตรวจสอบสมมติฐาน เป็นการนำวิธีการแก้ปัญหามาในขั้นตั้งสมมติฐานไปใช้ในการแก้ปัญหา
7. ขั้นสรุปผล
8. ขั้นนำไปใช้

ยุดา รักไทย และ ธนิกานต์ มานะศิรินันท์ (2542) เสนอกระบวนการแก้ปัญหา มี 7 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเข้าใจสถานการณ์ โดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการรวบรวม จัดและประมวลข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
2. ขั้นกำหนดปัญหาให้ถูกต้องชัดเจน เขียนบรรยายสภาพปัญหาลงด้วยถ้อยคำสั้นๆ แต่ได้ใจความ จากนั้นก็ระบุเป้าหมายสภาพการณ์ที่เราอยากให้เกิดขึ้นหลังจากขจัดปัญหานั้นไปแล้ว
3. ขั้นวิเคราะห์หาสาเหตุสำคัญ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการใช้แผนภูมิแก๊งปลา
4. ขั้นหาวิธีแก้ที่เป็นไปได้ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ หาวิธีแก้ปัญหให้ได้มาวิธีที่ดีที่สุด จากนั้นจึงลดจำนวนวิธีแก้ลงให้เหลือแต่วิธีที่มีประสิทธิผลจำนวนหนึ่ง
5. ขั้นเลือกวิธีแก้ที่ดีที่สุด โดยเปรียบเทียบตัวเลือกทั้งหมดที่ได้มาจากขั้นก่อน ตามเกณฑ์ต่างๆ ประเมินตัวเลือกแต่ละตัว แล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหที่ดีที่สุด
6. ขั้นวางแผนการปฏิบัติ เช่น กำหนดว่าต้องทำอะไรบ้าง เวลาและค่าใช้จ่าย
7. ขั้นติดตามและประเมินผล คอยตรวจสอบความคืบหน้าของการปฏิบัติงานอยู่เสมอเพื่อจะได้ทราบว่าเมื่ออุปสรรคอะไรในการทำงาน งานสำเร็จตรงตามเป้าหมายหรือไม่ แล้วปัญหานั้นหมดไปโดยสิ้นเชิง หรือย้อนกลับมาอีก

สุวิทย์ มูลคำ(2547 : 28) ได้เสนอกระบวนการคิดแก้ปัญหาไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา เป็นการทบทวนปัญหาที่พบเพื่อทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ในประเด็นต่างๆ รวมทั้งการกำหนดขอบเขตของปัญหา
2. ขั้นตั้งสมมุติฐานหรือหาสาเหตุของปัญหา เป็นการคาดคะเนคำตอบของปัญหาโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ช่วยในการคาดคะเน รวมทั้งการพิจารณาสาเหตุของปัญหาว่ามาจากสาเหตุอะไร หรือจะมีวิธีการแก้ปัญหาก็ได้โดยวิธีใดบ้าง ซึ่งควรจะตั้งสมมุติฐานไว้หลายๆอย่าง
3. ขั้นวางแผนแก้ปัญหาก็เป็นการคิดหาวิธีการ เทคนิคเพื่อแก้ปัญหาก็กำหนดขั้นตอนย่อยของการแก้ปัญหาก็ได้อย่างเหมาะสม
4. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการคิดหาวิธีการ เทคนิคเพื่อแก้ปัญหาก็กำหนดขั้นตอนย่อยของการแก้ปัญหาก็ได้อย่างเหมาะสม
5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและพิสูจน์สมมุติฐาน เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ วินิจฉัยว่ามีความถูกต้องเที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดและทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้
6. ขั้นสรุปผลเป็นการประเมินผลวิธีการแก้ปัญหาก็หรือการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาก็ได้ผลดีที่สุด โดยอาจสรุปในรูปแบบของหลักการที่จะนำไปอธิบายเป็นคำตอบตลอดจนนำความรู้ไปใช้

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) (พิพัตร์ เดชะคุปต์, 2540 : 221)
เป็นวิธีการที่นักวิทยาศาสตร์ใช้แสวงหาความรู้ แก้ปัญหา โดยมีขั้นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา มีการกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจปัญหา
2. ขั้นกำหนดสมมุติฐาน เป็นการกำหนดสมมุติฐานและวางแผนแก้ปัญหา
3. ขั้นรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูล
5. ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นการสรุปผลและตรวจสอบสมมุติฐาน

ส่วนในต่างประเทศก็มีผู้เสนอกระบวนการแก้ปัญหาไว้เช่นกัน

กิลฟอร์ด (Guilford 1971) เห็นว่ากระบวนการคิดแก้ปัญหาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ (Preparation) หมายถึงขั้นในการตั้งปัญหา หรือค้นหาว่า ปัญหาที่แท้จริงของเหตุการณ์นั้นคืออะไร
2. ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) หมายถึงขั้นพิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหา หรือสิ่งใดไม่ใช่สาเหตุสำคัญของปัญหา
3. ขั้นการเสนอแนวทางในการคิดแก้ปัญหา (Production) หมายถึงการหาวิธีการคิดแก้ปัญหา ให้ตรงสาเหตุกับปัญหา แล้วออกมาในรูปของวิธีการ สุดท้ายได้ผลลัพธ์ออกมา
4. ขั้นตรวจสอบผล (Verification) หมายถึงขั้นในการเสนอเกณฑ์ เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการเสนอวิธีแก้ปัญหา ถ้าพบว่าผลลัพธ์ยังไม่ถูกต้อง ก็ต้องมีการเสนอวิธีการคิดแก้ปัญหาใหม่ จนกว่าจะได้วิธีการที่ดีที่สุด หรือถูกต้องที่สุด
5. ขั้นในการนำไปประยุกต์ใหม่ (Re-Application) หมายถึงการนำวิธีการคิดแก้ปัญหา ที่ถูกต้องไปใช้ในโอกาสหน้า เมื่อพบกับเหตุการณ์คล้ายคลึงกับปัญหาที่เคยประสบมาแล้ว

จากกระบวนการแก้ปัญหาที่มีผู้เสนอไว้ ผู้วิจัยได้สรุปกระบวนการที่มีความสอดคล้องกัน ดังตาราง

กระบวนการแก้ปัญหา	Guilford	กระบวนการ วิทยาศาสตร์	ยูดา รักไทย และ ธนิกันต์ มามะศิริานนท์	อุษณีย์ โพธิ์สุ	สุวิทย์ มุลค่า
1. ขั้นพบปัญหา	1. ขั้นตอนเตรียมการ	1. ขั้นกำหนดปัญหา	1. เข้าใจสถานการณ์ 2. กำหนดปัญหา	1. ชื่นนำเข้าสู่ปัญหา	1. ขั้นกำหนดปัญหา
2. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา	2. ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา	2. ขั้นตั้งสมมุติฐาน	3. วิเคราะห์สาเหตุ	2. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา 3. ขั้นระบุปัญหา 4. ขั้นกำหนด วัตถุประสงค์	2. ขั้นตัดสินใจที่จะวางแผน แก้ปัญหา 3. ขั้นเก็บข้อมูล
3. ขั้นเสนอวิธีแก้ปัญห	3. ขั้นการเสนอแนวทาง ในการคิดแก้ปัญหา		4. หาวิธีแก้ที่เป็นไปได้ 5. เลือกวิธีแก้ที่ดีที่สุด	5. ขั้นหาวิธีแก้ที่เป็นไปได้ 6. ขั้นเลือกวิธีแก้ที่ดีที่สุด	4. ขั้นตั้งสมมุติฐาน
4. ขั้นปฏิบัติ	4. ขั้นตรวจสอบผล	3. ขั้นรวบรวมข้อมูล 4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	6. วางแผนการปฏิบัติ	7. ขั้นวางแผนการปฏิบัติ	5. ขั้นพิสูจน์
5. ขั้นสรุปผลการแก้ปัญหา	5. ขั้นสรุปเพื่อการนำไป ประยุกต์ใหม่	5. ขั้นสรุปและ ประเมินผล	7. ติดตามและประเมินผล การนำไปใช้	8. ขั้นติดตามและ ประเมินผล	6. ขั้นวิเคราะห์ 7. สรุปผล

ตาราง 1 แสดงการสรุปกระบวนการแก้ปัญหา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยสรุปกระบวนการแก้ปัญหาได้ดังนี้

กระบวนการแก้ปัญหามี 5 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นพบปัญหา

เป็นขั้นที่พบว่ากำลังเผชิญกับปัญหา หรือตกอยู่ในสภาวะที่ไม่ต้องการให้เป็น ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรืออาจยังไม่เกิดขึ้นในขณะนี้แต่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้นามซึ่งความทุกข์คือความไม่สบายกาย สบายใจ และถ้าหากปล่อยทิ้งไว้อาจเกิดความเสียหาย หรือเกิดการสูญเสีย นอกจากจะพบปัญหาแล้วอาจจะระบุว่าปัญหาคืออะไร

2. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา

เป็นขั้นแสวงหาว่าสาเหตุของปัญหาเกิดมาจากอะไร เช่น ใครเป็นผู้ทำให้เกิด เกิดที่ไหน และเกิดอย่างไร เป็นต้น เป็นการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อแยกแยะรายละเอียดเพื่อหาผลกระทบปัญหาที่เกิดขึ้นว่าสิ่งใดบ้างทำให้เกิดปัญหา หรืออาจมีการวิเคราะห์แนวโน้มของปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

3. ขั้นเสนอวิธีแก้ปัญหา

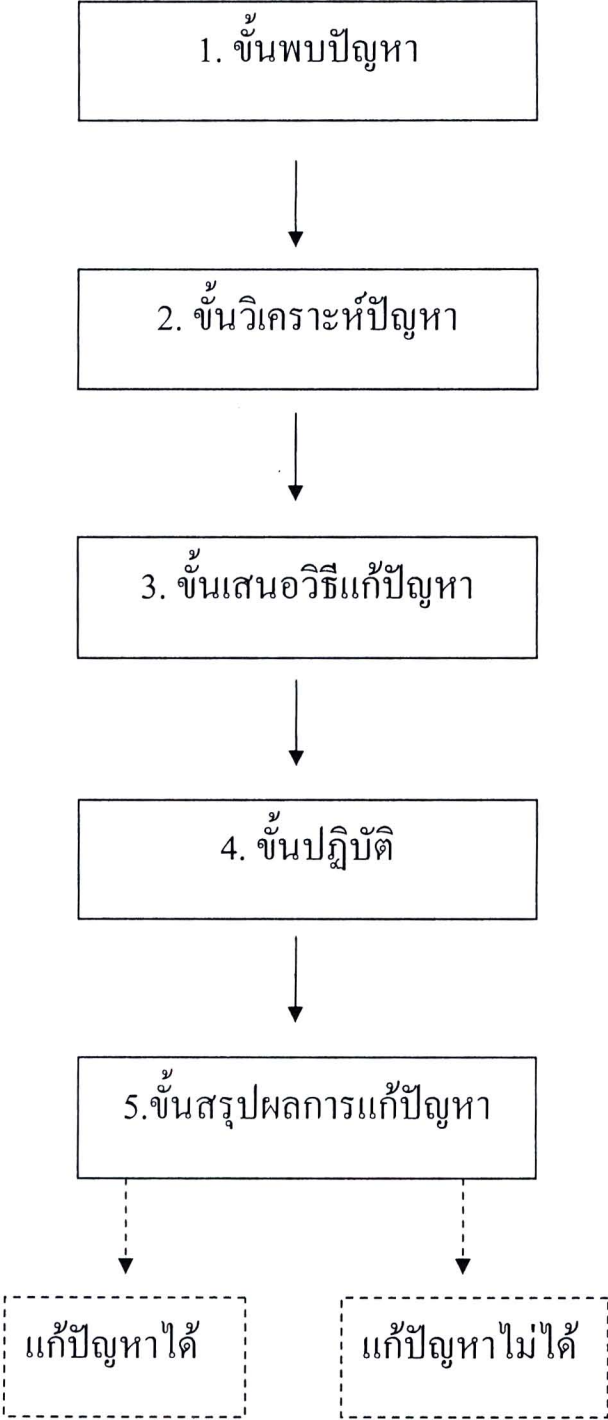
เป็นขั้นตอนการค้นหาแล้วเสนอวิธีเพื่อแก้ปัญหา มีการกำหนดภาวะที่หมดปัญหา หรือกำหนดเป้าหมายว่าเมื่อแก้ปัญหามาหมดไปแล้วควรจะเป็นอย่างไร และมีการสร้างทางเลือกวิธีแก้ปัญหาเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ถ้าวิธีแก้ปัญหามีหลายวิธีอาจมีการเปรียบเทียบทางเลือกโดยการพิจารณาจากข้อดีและข้อเสีย โอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น

4. ขั้นปฏิบัติ

เป็นขั้นนำวิธีที่เสนอไปปฏิบัติใช้ตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีที่ใช้อาจแก้ปัญหาก็ได้หรือแก้ปัญหาก็ไม่ได้ก็ได้ขึ้นอยู่กับขั้นตอนที่ผ่านมาว่ากำหนดปัญหาถูกต้องหรือไม่ วิเคราะห์ปัญหาได้ตรงหรือไม่ และวิธีแก้ปัญหาก็ได้ตรงกับปัญหาหรือไม่

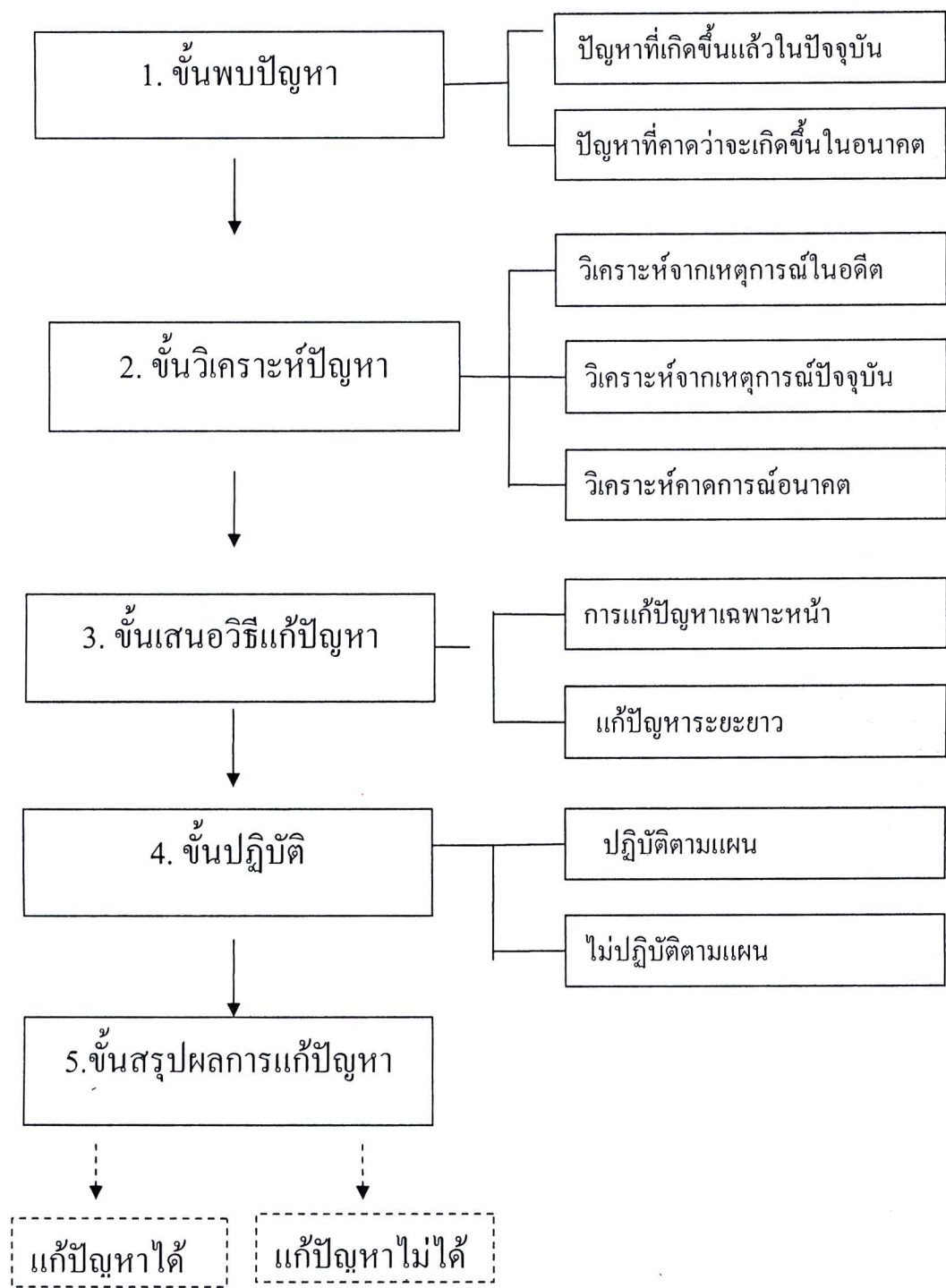
5. ขั้นสรุปผลการแก้ปัญหา

เป็นขั้นสรุปผลที่เกิดขึ้นหลังจากปฏิบัติตามวิธีแก้ปัญหานั้นที่เสนอไว้

ภาพ 3 แสดงการสรุปกระบวนการแก้ปัญา

เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการวิเคราะห์วรรณคดีเรื่อง สามก๊ก ผู้วิจัยจึงปรับรายละเอียดของกระบวนการแก้ปัญาดังนี้

ภาพ 4 แสดงการเพิ่มรายละเอียดกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์วรรณคดีเรื่อง สามก๊ก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสามก๊ก

ประวัติสามก๊ก

ประวัติการแต่งเรื่องสามก๊กฉบับภาษาจีน

ยง อิงคเวทย์ (2536 : 36-57) ได้กล่าวเกี่ยวกับสามก๊กจี๋และสามก๊กเอี้ยนหงิในสามก๊กวรรณทัศน์ว่า สามก๊กมีต้นกำเนิดมาจาก “สามก๊กจี๋” หมายถึง จดหมายเหตุทางประวัติศาสตร์สมัยสามก๊ก บันทึกและเรียบเรียงขึ้นโดย ตันซิว (เฉิน โส่ว) เป็นข้าราชการสมัยต้นราชวงศ์จิ้น (พุทธศตวรรษที่ 9 พ.ศ. 711-823) มีตำแหน่งเป็นจู้จ้วหลาง (ประพินธกร) ซึ่งมีหน้าที่เรียบเรียงหนังสือราชการในราชสำนัก จดหมายเหตุสามก๊กที่ตันซิวเรียบเรียง มี 65 เล่ม แบ่งเป็น 3 ภาค ได้แก่

1. วูยจี๋ (จดหมายเหตุก๊วกวู) มี 30 เล่ม เป็นราชประวัติกษัตริย์ก๊วกวู ยุวกษัตริย์ มเหสี ข้าราชการและบุคคลสำคัญต่างๆที่มีเรื่องเกี่ยวกับก๊วกวู เช่น ตังโตะ อ้วนเสี้ยว ลิโป้ เคาทู่ ฯลฯ นอกจากนี้มีประวัติของชนเผ่าต่างๆที่มีเหตุการณ์สัมพันธ์กับก๊วกวู

2. จิกจี๋ (จดหมายเหตุก๊วกจิก (ฮั่น)) มี 15 เล่ม เป็นชีวประวัติของบุคคลในก๊วกจิก ได้แก่ เล่าเอี้ยน เล่าเจียง เล่าปี่ เล่าเสียน ขงเบ้ง ตลอดจนหญิงชายที่มีความสำคัญในก๊วกจิก

3. หงอจี๋ (จดหมายเหตุก๊วกหงอ) มี 20 เล่ม เป็นชีวประวัติบุคคลสำคัญในก๊วกหงอ ได้แก่ ชุนเกียน ชุนเช็ก ชุนกวน กษัตริย์องค์หลังๆของก๊วกหงอ และหญิงชายที่มีความสำคัญของก๊วกนี้

เนื่องจากสามก๊กจี๋ของตันซิว (เฉิน โส่ว) เขียนไว้อย่างย่อ หลังจากตันซิวตายไปแล้วประมาณ 130 ปี ในสมัยราชวงศ์ซ้อง(พุทธศตวรรษที่ 10 พ.ศ. 967-994) พระเจ้าซ้องบุ๋นตี้ สั่งให้ขุนนางชื่อ “ผวยซงจื่อ” มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ในราชวิทยาลัยเขียนอรรถาธิบายเพิ่มเติมประกอบสามก๊กจี๋ โดยเพิ่มเหตุการณ์บางตอนและยังแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ในบางตอนไว้ด้วย

ในสมัยราชวงศ์ซ้อง (พ.ศ.963-1021)เกิดการเล่านิทานแบบ “มุขปาฐะ” (คือ การเล่านิทานด้วยการพูดปากแดง) จากเรื่องสามก๊กซึ่งต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนในสมัยหลังเรียกว่า “ลี้สี่อเสี้ยวซัว” โดยนำเอาบุคคลและเรื่องราวที่แท้จริงในประวัติศาสตร์มาแต่งขึ้น

จนสมัยราชวงศ์หมิง(พ.ศ.1911-2186) ล่อกวนตงหรือหลอกว้านจง ได้นำสามก๊กจี๋และอรรถาธิบายของผวยซงจื่อมาประกอบกันแล้วเรียบเรียงให้น่าสนใจกลายเป็น“สามก๊กจี๋ทงซงเอี้ยนหงิ” หมายถึง นิยายแสดงความสามารถของจดหมายเหตุสามก๊ก สามัญชนมักเรียกสั้นๆว่า สามก๊กเอี้ยนหงิ

ต่อมาเม่าจกั้งจะพิมพ์หนังสือสามก๊กจี๋ได้แต่งคำอธิบายและฟังโผย (ลักษณะคล้ายฟุตบอล มักเรียกในภาษาไทยว่า “ค้ำกลาง”) เพิ่ม แล้วให้กิมเสี้ยวต่างตรวจสอบก่อนพิมพ์แพร่หลายในประเทศจีน

ประวัติการแปลเรื่องสามก๊กเป็นภาษาไทย

เรื่องสามก๊กถูกตีพิมพ์แพร่หลายในประเทศจีน ต่อมา มีการแปลเป็นภาษาต่างๆ ถึง 10 ภาษา คือแปลเป็น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาญวน ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษาละติน ภาษาสเปน ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ

หนังสือสามก๊กแปลเป็นภาษาไทยเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานระยะเวลาที่แปล สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ. 2506 : 2-5) ทรงสันนิษฐานว่าคงจะแปลก่อน พ.ศ. 2348 ก่อนปีที่เจ้าพระยาพระคลังถึงแก่กรรมซึ่งมีข้อสันนิษฐานดังนี้

1. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงเอาเป็นพระราชธุระชวนช่วยสร้างหนังสือต่างๆ ขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับพระนครจึงมีพระราชดำรัสสั่งให้แปลหนังสือพงศาวดารจีนเป็นภาษาไทย 2 เรื่อง คือเรื่องไช่ฮั่น และสามก๊ก

2. สืบเนื่องจากเรื่องพระอภัยมณีที่สุนทรภู่แต่ง พระอภัยมณีมีวิชาชำนาญการเป่าปี่อาจได้แบบอย่างมาจากเรื่องไช่ฮั่น ในสมัยรัชกาลที่ 1 สุนทรภู่เคยรับใช้อยู่ในกรมพระราชวังหลัง คงทราบเรื่องไช่ฮั่นเมื่อตอนแปลที่วังหลัง

3. ชื่อสามก๊กมีปรากฏในบทละครเรื่องคาวี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ว่า

เมื่อนั้น	ไวยัตตพุนหันไม่ทันตรึก
อวดรู้วาทหลักอักขร	ข้าเคยพบรบศึกมาหลายยก
จะเข้าออกยกย่อนผ่อนปรน	เล่ห์กลเรานี้ย่ำวิดก
ทั้งพิชัยสงครามสามก๊ก	ได้เรียนไว้ในเอกสารพัด
ยายกลับไปทูลพระเจ้าป้า	ว่าเรารับอาสาไม่ข้องขัด
คำวันนี้คอยกันเป็นวันนัด	จะเข้าไปจับมัดเอาตัวมา

4. สามก๊กเป็นมูลเหตุให้แปลหนังสือพงศาวดารจีนเรื่องอื่นๆ ในรัชกาลต่อมา ปรากฏหลักฐานอยู่ในบานแผ่น (บัญชีเรื่อง, สารบัญ) ว่าเมื่อพ.ศ. 2362 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดแปลเรื่องเลียดก๊ก สันนิษฐานว่า เพราะทรงพระราชดำริเห็นว่า เป็นหนังสืออันสมควรแปลไว้เพื่อประโยชน์ราชการบ้านเมือง เช่นเดียวกับที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดฯ ให้แปลเรื่องไช่ฮั่นและสามก๊ก นอกจากนี้มีเรื่องห้องสินกับเรื่องตั้งฮั่นอีก 2 เรื่องที่ไม่มีบานแผ่นบอกว่าแปลเมื่อใด เป็นสำนวนเก่า ซึ่งอาจแปลในรัชกาลที่ 2 เนื่องจากเรื่องห้องสินอยู่ข้างหน้าต่อเรื่องเลียดก๊ก และตั้งฮั่นอยู่ระหว่างเรื่องไช่ฮั่นกับเรื่องสามก๊กไม่ปรากฏว่าในรัชกาลที่ 3 มีการแปลพงศาวดารจีน อาจเป็นเพราะพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า ในรัชกาลก่อนได้สร้างหนังสือเพื่อประโยชน์ในทางโลกมากแล้ว หนังสือทางธรรมยังมีน้อย จึงทรง

เปลี่ยนไปสนับสนุนการแปลพระไตรปิฎกจากภาษาบาลีมาเป็นภาษาไทย จึงมีหนังสือแปลจากภาษาบาลีเกิดขึ้นในรัชกาลที่ 3 เป็นอันมาก

การแปลหนังสือจีนเป็นภาษาไทยในสมัยก่อนค่อนข้างลำบาก เนื่องจากผู้รู้ภาษาจีนไม่ชำนาญภาษาไทย ผู้ที่ชำนาญภาษาไทยก็ไม่รู้ภาษาจีน การแปลจึงต้องมีทั้ง 2 ฝ่ายร่วมกันแปล ฝ่ายผู้ชำนาญหนังสือจีนแปลความให้เสมือนจดลง แล้วผู้ชำนาญภาษาไทยเอาความนั้นเรียบเรียงแต่งเป็นภาษาไทย ปรับถ้อยคำและสำนวนความอีกครั้ง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีผู้ทรงความสามารถ เช่น กรมพระราชวังหลัง และเจ้าพระยาพระคลัง(หน) ดังนั้นหนังสือเรื่องพงศาวดารจีนที่แปลถ้าเป็นเรื่องที่ผู้มีบรรดาศักดิ์สูงอำนาจการแปลสำนวนมักดีกว่าเรื่องที่บุคคลสามัญแปล แต่สำนวนแปลคงจะไม่ดีเท่ากับสำนวนที่แต่งไว้เดิมในภาษาจีน เพราะผู้แปลไม่สัมผัสทั้งภาษาจีนและภาษาไทยรวมในคนเดียวเหมือนกับการแปลหนังสือในปัจจุบัน

หนังสือจีนที่แปลเป็นภาษาไทย บางเรื่องเรียกชื่อตามสำเนียงฮกเกี้ยน บางเรื่องเรียกตามสำเนียงแต้จิ๋ว เพราะในประเทศไทยมีคนจีนฮกเกี้ยนกับแต้จิ๋วมากกว่าคนอื่น ผู้แปลเป็นจีนเล่าไหน อ่านสำเนียงอย่างไร เสมียนคนไทยก็จดตามอย่างนั้นหนังสือสามก๊กที่แปลเป็นไทยเรียกชื่อต่างๆตามสำเนียงจีนฮกเกี้ยนเมื่อ เมื่อเทียบกับหนังสือสามก๊กที่แปลเป็นภาษาอื่นชื่อที่เรียกจึงผิดเพี้ยนกัน

ประวัติการพิมพ์เรื่องสามก๊กภาษาไทย

สมเด็จพระบรมราชโอรส (2506 : 21-25) กล่าวว่า การพิมพ์หนังสือไทยเริ่มมาตั้งแต่รัชกาลที่ 3 แต่มาแพร่หลายในรัชกาลที่ 4 ก่อนการพิมพ์หนังสือไทยได้ หนังสือที่แปลจากพงศาวดารจีน มี 5 เรื่อง คือ ห้องสิน เลียดก๊ก ไชยอัน ตั้งฮั่น สามก๊ก เรื่องสามก๊กได้รับความนิยมที่สุดผู้มีบรรดาศักดิ์ซึ่งสะสมหนังสือก็มักคัดลอกเรื่องสามก๊กไว้ในห้องสมุดของตน ด้วยเหตุนี้หนังสือสามก๊กจึงมีหลายฉบับ เมื่อถึงรัชกาลที่ 4 หมอบรัดเลย์ (มิชชันนารีอเมริกัน) เริ่มพิมพ์หนังสือไทยเรื่องต่างๆขาย โดยเรื่องสามก๊กได้นำต้นฉบับของผู้อื่นมา 2 ฉบับและฉบับของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาสุริยวงศ์มาสอบ (ตรวจสอบเปรียบเทียบ) แล้วจึงพิมพ์สามก๊กเป็น 4 เล่มจบสำเร็จเมื่อปีฉลู พ.ศ. 2408 ขยราคาฉบับละ 20 บาทพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับซื้อช่วยหมอบรัดเลย์เห็นจะราวสัก 50 ฉบับ พระราชทานพระราชโอรสธิดาและผู้อื่น จากการที่หมอบรัดเลย์พิมพ์เรื่องสามก๊กขึ้น ทำให้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นไปด้วย เนื่องจากเรื่องสามก๊กเป็นเรื่องที่คนไทยชอบอยู่แล้ว บุคคลชั้นสูงที่เคยอ่านก็มี บุคคลชั้นต่ำได้เคยดูก็ยิ่งมาก เมื่อมีหนังสือสามก๊กฉบับพิมพ์จึงมีการซื้อหาหรือยืมกันอ่านได้ง่าย ทำให้มีผู้อ่านหนังสือมากขึ้นส่งผลดีต่อผู้พิมพ์และขายหนังสือ

จากคำนำในการพิมพ์สามก๊ก พ.ศ.2471 ได้กล่าวว่าในงานพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมพระนครสวรรค์วรพินิตฯ ทรงปรารภการกุศลจะพิมพ์เรื่องสามก๊ก สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ประทานมาให้หอพระสมุดฯ ซึ่งมีความสมบูรณ์กว่าฉบับอื่น และใช้ฉบับภาษาจีนอีกฉบับหนึ่งสำหรับสอบในความบางแห่ง ที่สงสัย

สามก๊กฉบับราชบัณฑิตยสภาฯ ใหม่นี้จัดพิมพ์ในปี พ.ศ. 2471 เนื่องในงานพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี ซึ่งถือเป็นต้นฉบับของการพิมพ์เรื่องสามก๊กฉบับเจ้าพระยาคลัง(หน)ในปัจจุบัน

เนื้อเรื่องสามก๊กโดยสังเขป

เรื่องสามก๊กเริ่มความตั้งแต่พระเจ้าเลนเต้ได้รับรัชทายาทเมื่อ พ.ศ. 711 ต้นเหตุที่ทำให้ประเทศจีนแยกกันสามก๊กเกิดจากพระเจ้าเลนเต้ไร้ความสามารถ หลงเชื่อถือพวกขันทีในราชสำนัก พวกขันทีจึงกำเริบแสวงหาอำนาจในราชการบ้านเมืองด้วยอุบายต่างๆ ขุนนางผู้ใหญ่ในเมืองหลวงเวลานั้นก็ไม่มีคนสำคัญอันเป็นที่นับถือยำเกรงของคนทั้งหลาย มีขุนนางบางคนที่มีข้อสงสัยคิดจะกำจัดพวกขันที แต่พระเจ้าเลนเต้ป้องกันไว้ การปกครองแผ่นดินจึงวิปริตและเกิดโจรผู้ร้ายชุกชุมยิ่งขึ้น

เมื่อพระเจ้าเลนเต้สิ้นพระชนม์ลงมีพระราชบุตร 2 องค์ต่างชนนีกัน ราชบุตรองค์ใหญ่ชื่อ หองจูเปียนได้เป็นรัชทายาท มีนางโฮเฮมเหสีผู้เป็นชนนีเป็นผู้ว่าราชการแผ่นดิน ราชบุตรองค์น้องชื่อ หองจูเหียบเกิดจากนางองบิหยินพระสนมเอก เนื่องจากนางองบิหยินถูกนางโฮเฮมเหสีใส่โทษจึงถูกประหารชีวิต หองจูเหียบจึงอยู่ในอุปถัมภ์ของนางตั้งไทฮอผู้เป็นอัยยิกา ซึ่งพยายามให้ได้ราชสมบัติ นางโฮเฮาและนางตั้งไทฮอจึงเป็นอริกัน โฮจิ้นพี่ชายนางโฮเฮาได้เป็นขุนนางผู้ใหญ่ให้ลอบฆ่านางตั้งไทฮอ แล้วคิดจะกำจัดพวกขันที แต่นางโฮเฮาป้องกันพวกขันที โฮจิ้นทำการเองไม่ถนัดจึงมีหนังสือไปถึงตั้งโต๊ะ เจ้าเมืองซีหลงให้ยกกองทัพเข้าไปปราบพวกขันที ตั้งโต๊ะนั้นเป็นคนพาลเห็นเป็นโอกาสที่จะยกกองทัพเข้าเมืองหลวง เมื่อพวกขันทีรู้ว่าโฮจิ้นร่วมมือกับตั้งโต๊ะ จะกำจัดพวกตน ก็วางอุบายลวงโฮจิ้นเข้าไปในวัง แล้วปิดประตูล้อมช่วยกันจับโฮจิ้นฆ่า ฝ่ายพรรคพวกโฮจิ้นพากันโกรธแค้น เอาไฟเผาวังแล้วพังประตูเข้าไปไล่จับพวกขันที ในขณะนั้นไฟลุกลามไหม้ทั้งพระราชวัง ตั้งโต๊ะเข้าระงับจลาจลกำจัดหองจูเปียนและนางโฮเฮาชนนี ยกหองจูเปียนเป็นพระเจ้าแผ่นดิน(พระเจ้าเหี้ยนเต้)แทน ส่วนตั้งโต๊ะเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ตั้งโต๊ะได้เป็นใหญ่

ก็ประพาศพิลาทจุริต พวกขุนนางในเมืองไม่มีใครสามารถจะกำจัดตั้งโต๊ะได้ ก็พากันหลีกหนีไปอยู่ตามหัวเมืองเป็นอันมากซึ่งหนึ่งในนั้นก็มิโจโล โจโลชวนเจ้าเมืองหลายเมืองให้ยกกองทัพเข้าไปปราบตั้งโต๊ะ แต่ก็ไม่สามารถเพราะเจ้าเมืองไม่สามัคคีกัน จึงเป็นเหตุให้เจ้าเมืองต่างๆเกิดการรบชิงอำนาจและอาณาเขตกันต่อมา

ตั้งโต๊ะถูกอั้งอึ้งกำจัดโดยใช้อุบายลวงให้ผิดใจกับลิโป้เรื่องนางเตียวเสี้ยน ลิโป้ฆ่าตั้งโต๊ะต่อมาลิขุยก็ยกทัพมาของตั้งโต๊ะแย่งอำนาจในเมืองหลวงได้อีก โดยฆ่าอั้งอึ้ง แล้วทำการบีบบังคับพระเจ้าเหี้ยนเต้ พระเจ้าเหี้ยนเต้กับพวกจึงคิดการโค่นอำนาจเสีย โดยติดต่อกับโจโลให้ยกกำลังมาช่วย และบุให้ลิขุยกับกุกก็แตกสามัคคีกัน โจโลก็คุมทหารมาปราบลิขุยก็ถูกฆ่าตาย

เมื่อโจโลเข้าปราบปรามพวกกบฏแล้ว ก็ได้เป็นผู้สำเร็จราชการอยู่ในเมืองหลวง โจโลเป็นผู้มีสติปัญญาสามารถบังคับบัญชาการบ้านเมือง และทำนุบำรุงกำลังทรัพย์ให้มณฑลราชธานีมีอำนาจขึ้น แต่โจโลใช้อำนาจเพลนไปจนทำให้พระเจ้าเหี้ยนเต้ได้รับความคับแค้น เอาโลหิตเขียนเป็นหนังสือลับขอให้ผู้มีความจงรักภักดี ช่วยกำจัดโจโล ความทราบไปถึงหัวเมือง เจ้าเมืองที่มีกำลังและไม่ได้เป็นพรรคพวกของโจโลก็ถือว่าโจโลเป็นศัตรูของพระเจ้าแผ่นดินเหมือนเช่นตั้งโต๊ะแล้วพากันกระด้างกระเดื่อง ฝ่ายโจโลต้องปราบปรามหัวเมืองที่กระด้างกระเดื่องเป็นเสี้ยนหนามแผ่นดินและเป็นกบฏต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ โจโลจึงรบในนามพระเจ้าเหี้ยนเต้มีตรารับสั่งไปถึงหัวเมืองที่เป็นข้าศึกไม่ฟังบังคับบัญชาของโจโล โจโลมีชัยชนะปราบได้หลายหัวเมือง ยกเว้นหัวเมืองยกเว้นหัวเมืองที่ขุนกวนกับเล่าปี่ปกครอง

ขุนกวนได้ครองอำนาจสืบต่อจากขุนเช็กพี่ชาย ในแคว้นแคว้นกังตั๋งซึ่งเป็นหัวเมืองใหญ่ทางทิศตะวันออก ขุนกวนเป็นผู้อยู่ในศีลธรรมปกครองบ้านเมืองจึงมีคนนิยมเข้าเป็นพวก

เล่าปี่เป็นเชื้อพระวงศ์ชั้น บิดาครองเมืองตุ้นกวน แต่ถูกปลดจากราชการเมื่อบิดาสิ้นชีพแล้ว เล่าปี่อยู่กับมารดาท้อเสื่อและसानรองทำขายเลี้ยงชีวิต ต่อมาพบกวนอูและเตียวหุยได้สาบานเป็นพี่น้อง และร่วมกับเจ้าเมืองอื่นๆปราบกบฏโพกผ้าเหลือง เล่าปี่เป็นผู้มีอหิชาศย์โอบอ้อมอารี และได้คนดีฝีมือไว้เป็นทหารหลายคนจึงมีชื่อเสียงปรากฏและพวกเจ้าเมืองมาเชิญให้ไปช่วยแม้ได้นายทหารดีแต่ก็มีกำลังทัพพลน้อย มักต้องหลบหนีเอาตัวรอดเนื่องๆ จึงไม่สามารถตั้งมั่นเป็นหลักแหล่ง จนได้ขงเบ้งเป็นที่ปรึกษาแนะนำให้ไปเป็นสัมพันธมิตรกับขุนกวน ช่วยกันต่อสู้โจโลจึงรักษาตัวได้ ต่อมาจึงได้เมือง

เสฉวนเป็นที่มั่นอยู่ทางทิศตะวันตก

เมื่อโจโลตายลง โจผีลูกโจโลได้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทน เลยอดพระเจ้าเหี้ยนเต้ ออกจากราชสมบัติแล้วตั้งตัวขึ้นเป็นพระมหาจักรีราชวงศ์ใหม่ เรียกว่าราชวงศ์วุย ฝ่ายเล่าปี่ถือว่าเป็นสมาชิกราชวงศ์ชั้นกึ่งตัวเป็นพระมหาจักรีราชวงศ์สืบราชวงศ์ชั้นขึ้น ณ เมืองเสฉวน ขุนกวนไม่

อยากยอมขึ้นกับโจผีหรือเล่าปี่ก็ตั้งตัวเป็นเอกราชขึ้นที่เมืองกังตั๋งบ้าง ประเทศจีนจึงแยกกันเป็นสามก๊ก คือ สามอาณาจักรเป็นอิสระแก่กัน อาณาเขตของพระเจ้าโจผีได้นามว่า “วุยก๊ก” อาณาเขตของพระเจ้าเล่าปี่ได้นามว่า “จ๊กก๊ก” อาณาเขตของพระเจ้าซุนกวนได้นามว่า “ง่อก๊ก” เป็นอยู่อย่างนั้นไม่นานเท่าใดพอสิ้นพระเจ้าเล่าปี่ พระเจ้าโจผีและพระเจ้าซุนกวนแล้ว เชื้อสายที่รับรัชทายาทสืบมาก็เสื่อมความสามารถลงด้วยกันทั้งสามก๊ก สุมาเจียวซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการวุยก๊กปราบจ๊กก๊กได้ก่อน แล้วสุมาเอียนลูกสุมาเจียวก็ชิงราชสมบัติวุยก๊ก ตั้งราชวงศ์ใหม่เรียกว่าราชวงศ์จิ้น พระเจ้าสุมาเอียนปราบง่อก๊กได้อีกก๊กหนึ่ง แผ่นดินจีนก็กลับรวมกันเป็นราชอาณาจักรเดียวสืบมา

ข้อมูล 3 อาณาจักร

ไทยสามก๊กออนไลน์(2552)กล่าวว่า สามก๊กนั้นถูกแบ่งเป็นทั้งหมด 3 อาณาจักรด้วยกัน และปกครองอาณาเขตแต่ละส่วนของจีน ได้แก่ วุยก๊ก ครองอาณาเขตแถบกวนจง ไปจนถึงเหอเป่ย์ ทางตอนเหนือทั้งหมด และกินอาณาเขตเสเหลียง ทำให้วุยก๊กเป็นก๊กที่มีอาณาเขตกว้างไกลที่สุด จ๊กก๊ก ครองอาณาเขตดินแดนเสฉวนทางตะวันตกเฉียงใต้ กินอาณาเขตเพียง 1 มณฑล เป็นพื้นที่กันดาร ขาดต่อการเข้าโจมตีแต่ง่ายต่อการป้องกัน ง่อก๊ก เป็นดินแดนที่ติดชายฝั่งทะเลทางตะวันออกของจีนมีอาณาเขต ในลุ่มน้ำแยงซีเกียงทั้งหมด มีหัวเมืองขึ้นถึง 81 หัวเมือง เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์

วุยก๊ก

ผู้นำ ผู้ก่อตั้งอาณาจักรนี้ขึ้นมาก็คือ โจโฉ เริ่มต้นจากการเป็นขุนนางภายในวังหลวงและได้ทำการช่วยฮ่องเต้ให้พ้นจากการถูกข่มเหงจากราชต่างๆ เช่น ดั่ง โต้ะ ลิฉุย กุยกี เนื่องจากมีความดีความชอบจึงได้รับแต่งตั้งเป็นแม่ทัพคุมหัวเมืองตะวันออก และได้ทำการขยายขอบเขตการปกครองจนสามารถยกทัพไปปราบหัวเมืองทางของอ้วนเสี้ยว เจ้าเมืองกิจัว พร้อมกับอีกหลายหัวเมืองทางเหนือ ชัยชนะครั้งนี้ทำให้โจโฉ ชื่อเสียงโด่งดังเป็นอันมากประกอบด้วยกำลังทหาร และขุนนางมีฝีมือมากมายต่างเข้าร่วมกองทัพ และโจโฉได้ทำการแต่งตั้งตัวเองเป็นมหาอุปราชแห่งราชสำนักอันถืออำนาจ ของฮ่องเต้ ยกไปปราบทุกทิศ โดยใช้ความคิดที่ว่าเจ้าเมืองคนใดยอมแพ้โจโฉก็คือการยอมอยู่ใต้อำนาจฮ่องเต้เจ้าเมืองคนใดไม่ยอมแพ้ จะถูกตั้งว่าเป็นกบฏ และต้องโดนกำจัด โจโฉเป็นคนที่มีความสามารถมาก และในที่สุดก็ได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นวุยอ๋อง จนผู้คนยำเกรงเป็นอันมากในกองทัพวุยก๊กมีขุนนางและเหล่าแม่ทัพมากมาย สามารถแบ่งได้ดังนี้

- แม่ทัพ

เตียนอุย เคาทู ซิหลง โจหยิน โจหอง แฮหัวตุ้น แฮหัวเอียน เตียวเลี้ยว เตียวคับ

- ที่ปรึกษา

กุยกะ ชุนฮก กาเซียง เล่าห้ว ชุนฮิว เทียหยก เอียวลิว สุมาอี้

จ๊กก๊ก

ผู้นำของจ๊กก๊กก็คือ เล่าปี่ ผู้ซึ่งเดิมเป็นเพียงคนทอเสื้อขาย แต่พอหลังจากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบทำให้เล่าปี่ต้องออกมาตั้งเป็นกองทัพออกปราบโจรกบฏที่ออกทำร้ายประชาชนไปทั่วภาคเหนือซึ่งขณะนั้นกองทัพของฝ่ายราชสำนักได้อ่อนแอเป็นอย่างมาก ในเวลานี้เองทำให้เล่าปี่ได้พบกับ กวนอูและเตียวหุย จนได้สาบานเป็นพี่น้องกันจะช่วยกันจนกว่าจะตาย แต่เนื่องด้วยเหตุที่เล่าปี่เป็นคนโอบอ้อมอารีย์จึงทำให้ตัวเองต้องร่อนเร่ไปทั่วเพราะแตกทัพบ้างโดนหักหลังบ้าง แต่เมื่อเล่าปี่ไปพบกับจูกัดเหลียง (ขงเบ้ง) เล่าปี่จึงได้มีใจทำการเพื่อจะกอบกู้แผ่นดิน และช่วยฮ่องเต้ ออกมาจากโจโฉ ซึ่งเป็นมหาอุปราชอยู่ในขณะนั้นและขงเบ้งนี่เองที่ช่วยให้เล่าปี่ คนยากผู้ซึ่งเปี่ยมไปด้วยเมตตา ได้ครองแคว้นเสฉวน(จ๊กก๊ก) และได้ทำการตั้งตัวเป็นฮ่องเต้แห่งเสฉวน เพราะเหตุที่มีข่าวลือว่า โจผี(ลูกโจโฉ)ได้ทำการลอบปลงพระชนม์เสีย แล้วตั้งตัวเองเป็นฮ่องเต้ทำให้เล่าปี่คิดว่าเพื่อไม่ให้ราชวงศ์อันล่มสลายตน ซึ่งมีเชื้อสายของราชวงศ์ฮั่นได้ทำการตั้งตัวเป็นฮ่องเต้อีกคนหนึ่ง ในกองทัพจ๊กก๊กมีขุนนางและเหล่าแม่ทัพมากมาย สามารถแบ่งได้ดังนี้

- แม่ทัพ

กวนอู เตียวหุย จูล่ง ซองตง ม้าเฉียว อูยเอี้ยน เจียนหงัน ม้าดำย ลิเจียม

- ที่ปรึกษา

ขงเบ้ง บั๋งทอง หวดเจ้ง ชีชี ม้าเลี้ยง อี้เจี๋ย ม้าแจ็ก

ง่อก๊ก

ผู้นำของง่อก๊ก คือซุนกวน แต่ผู้ที่ทำการรวบรวมแคว้นง่อก๊กขึ้นมาคือ ซุนเซ็กพี่ชายของซุนกวนผู้ซึ่งมีความด้านการรบเป็นอันมาก โดยมีทหารเพียง 3,000 คน ขยายอาณาจักรของตนให้กว้างไกลถึง 81 หัวเมืองทางด้านใต้ของแม่น้ำแยงซีเกียง ชื่อเสียงของซุนเซ็กโด่งดังไม่แพ้โจโฉเลยด้วย กองกำลังของซุนเซ็กอยู่ทางใต้ของแม่น้ำแยงซีเกียงและอีกทั้งยังติดกับทะเลทำให้การค้าขายเป็นไปได้ด้วยดีและรวมทั้งอาชีพการหาปลาทางทะเลทำให้กองทัพของง่อก๊กภายใต้การนำของซุนเซ็กซึ่งเป็นทัพเรือเป็นที่น่าเกรงขามยิ่งแต่พอหลังซุนเซ็กตายซุนกวนผู้น้องได้มีความสามารถดีกว่าผู้ที่แต่เป็นด้านการปกครอง ซุนกวนจึงทำให้แคว้นง่อก๊กอยู่เย็นเป็นสุขมาช้านาน ถึงแม้จะมีศึกถึงเมืองก็ไม่ทำให้ซุนกวนพ่ายแพ้แต่อย่างใดเพราะทั้งประชาชนและขุนนางต่างก็รักซุนกวนเป็นอันมาก และยังมีกองทัพทัพอันเกรียงไกรซึ่งมีความสามารถทางน้ำอยู่ด้วยแล้วทำให้ไม่มีใครที่สามารถข้ามทะเลมาโจมตีซุนกวนได้และเมื่อหลังจากที่เล่าปี่และโจผีได้ทำการสถาปนาตัวเองเป็นฮ่องเต้ ซุนกวนจึงสถาปนาตัวเองเป็นฮ่องเต้แคว้นหวู่ด้วยในกองทัพง่อก๊กมีขุนนางและเหล่าแม่ทัพมากมาย สามารถแบ่งได้ดังนี้

แม่ทัพ

จิวอี้ กำแหง จิวท่าย เล่งทอง จูหวน อูยกาย ฮันตัง เทียบเกา ซี้เซ่ง ลิบอง
ที่ปรึกษา

เตียวเจียว เตียวเหียน จูกั๊กกิ้น ลกเจ็ก โกะหยง ลกซุน โลซก

การใช้กลอุบายในสามก๊ก

วิกิพีเดีย สารานุกรมออนไลน์(2552)ได้กล่าวถึงกลอุบายในสามก๊กไว้ว่า ในสามก๊กมีการทำศึกสงครามมากมายหลายครั้งเพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ การนำกำลังทหารและไพร่พลจำนวนมากการบุกโจมตีและยึดครองเมืองหรือสถานที่ต่าง ๆ หรือทางการทูตต่าง แดนในการเจรจาต่อรองผูกสัมพันธ์ไมตรีกับแคว้นอื่น การต่อสู้ทางด้านสติปัญญาและกุศโลบายในการแสดงแสนยานุภาพแก่ศัตรู การปกครองไพร่พลรวมทั้งผู้ใต้บังคับบัญชา การทหาร การเมือง การเศรษฐกิจ การบริหารปกครองบ้านเมือง หรือแม้แต่การใช้คนอย่างถูกต้อง ในสามก๊กทุกสิ่งล้วนแต่เป็นการนำเอาทรัพยากรทุกอย่าง ที่มีเพื่อนำมาใช้ในการทำศึกสงคราม สงครามสามก๊กนั้นมีบ่อยครั้งที่กำลังทหารที่มีกำลังไพร่พลน้อยกว่ากลับเอาชนะกำลังทหารที่มีกำลังไพร่พลมากกว่าได้ ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดคือกลยุทธ์ในด้านยุทธศาสตร์และการชำนาญภูมิศาสตร์สถานที่ในการทำศึกสงคราม

แต่มีบ่อยครั้งที่กำลังทหารที่มีกำลังไพร่พลน้อยกว่ากลับเอาชนะกำลังทหาร ที่มีกำลังไพร่พลมากกว่าได้ ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดคือกลยุทธ์ในด้านยุทธศาสตร์และการชำนาญภูมิศาสตร์สถานที่ในการทำศึกสงคราม ในสามก๊กมีการใช้กลศึกจำนวนมากมาใช้ในการหลอกล่อศัตรูเพื่อชัยชนะ การต่อสู้ทางสติปัญญา สูดยอดแห่งกุศโลบายในการแสดงศักยภาพของกองทัพ แม่ทัพที่นำทัพในสนามรบนอกจากจะมีฝีมือในการที่สูงส่งแล้ว จะต้องรู้หลักตำราพิชัยสงคราม เสนาธิการที่ปรึกษาทัพจะต้องรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน รู้แจ้งในกลศึกต่าง ๆ ของศัตรู รู้ถึงจิตใจของทหารใต้บังคับบัญชา และรู้จักฉกฉวยจังหวะสำคัญในการโจมตีจึงจะสามารถเอาชนะศัตรูได้ จูกั๊กเหลียง(ขงเบ้ง) จิวอี้ สุมาอี้ ลกซุน ตังโต๊ะ โจโฉ กุยกะและบุคคลอื่นอีกมากมาย ล้วนแต่ชำนาญกลศึกในการทำศึกสงคราม ซึ่งกลศึกสำคัญและเป็นมาตรฐานของการทำสงครามสามก๊ก

การวางแผนการศึก

การวางแผนการศึกในเชิงรบระหว่างทัพ แม่ทัพผู้นำศึกต้องมีความรู้ความสามารถ มีภูมิปัญญาอันเป็นเลิศ มีความมั่นใจในตนเอง มีความเมตตา ความเด็ดเดี่ยวแน่วแน่และความกล้าหาญชาญชัย รักไพร่พลของตนรวมทั้งมีการแม่นยำในสภาพภูมิศาสตร์ รู้สภาพดินฟ้าอากาศ ธรรมชาติ และฤดูกาลต่าง ๆ อันส่งผลให้เกิดขอบเขตขีดจำกัดในการทำศึก ดังคำกล่าวของจูกั๊กเหลียงที่ว่า "อันธรรมชาติเป็นชายชาติทหาร ถ้าไม่รู้จะเนการฤกษ์บนแลฤกษ์ต่ำ ก็มีได้เรียกว่ามีสติปัญญา"

ถ้าแม่ทัพผู้นำศึกขาดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ย่อมเปลืองพลล่าหลังกลศึกของแม่ทัพฝ่ายตรงข้าม ได้ง่าย กลศึกทางบกเป็นการคำนวณระยะทางใกล้ไกล สภาพภูมิประเทศ และความยากง่ายต่อการเข้าถึงของพื้นที่ รวมทั้งการให้คุณให้โทษแก่ไพร่พลทหาร การจัดส่งเสบียงอาหารและกองกำลังหนุนยามเปลืองพลล่า

การวางแผนการศึกในเชิงรบระหว่างทัพเรือ แม่ทัพผู้นำศึกต้องมีความรู้ความสามารถ มีภูมิปัญญาอันเป็นเลิศ มีความมั่นใจในตนเอง มีความเมตตา ความเด็ดเดี่ยวแน่วแน่และความกล้าหาญชาญชัย รักไพร่พลของตนรวมทั้งมีการแม่นยำในสภาพภูมิศาสตร์ ชำนาญในการเดินเรือ รู้สภาพดินฟ้าอากาศ ใจคหิณและร่องน้ำตามธรรมชาติ รวมทั้งรู้จักฤดูกาลต่าง ๆ อันส่งผลให้เกิดขอบเขตขีดจำกัดในการทำศึก ถ้าแม่ทัพผู้นำศึกขาดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว ย่อมหลงกลศึกของแม่ทัพฝ่ายตรงข้ามได้ง่าย กลศึกทางน้ำเป็นการคำนวณระยะทางใกล้ไกลในการเดินทัพเรือ สภาพภูมิประเทศ และความยากง่ายต่อการเข้าถึงของพื้นที่ รวมทั้งการให้คุณให้โทษแก่ไพร่พลทหาร การจัดส่งเสบียงกรังและกองกำลังหนุนยามเปลืองพลล่าและพายัพ

ในสามก๊กมีการใช้กลศึกจำนวนมากมาใช้ในการหลอกล่อศัตรูเพื่อให้ได้มาซึ่งชัย ชนะ การต่อสู้ทางสติปัญญา สูดยอดแห่งกุศโลบายในการแสดงศักยภาพของกองทัพ แม่ทัพที่นำทัพในสนามรบนอกจากจะมีฝีมือในการที่สูงส่งแล้ว จะต้องรู้หลักและเชี่ยวชาญตำราพิชัยสงคราม เสนาธิการที่ปรึกษาทัพจะต้องรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน รู้แจ้งในกลศึกต่าง ๆ ของศัตรู รู้ถึงจิตใจของทหารภายใต้บังคับบัญชา และรู้จักถนอมขวัญใจสำคัญในการโจมตีจึงจะสามารถเอาชนะศัตรูได้ ตำราพิชัยสงครามซุนวู 13 บท กล่าวไว้ว่า "การบัญชาทัพชั้นเอกคือชนะด้วยอุบาย รองลงมาคือชนะด้วยการทูต รองลงมาอีกคือชนะด้วยการรบ" จูกัดเหลียง จิวยี่ สุมาอี้ ดันฮก ลิบอง ลกซุน ตังโตะ โจโจ กุยกะและบุคคลอื่นอีกมากมาย ล้วนแต่ชำนาญกลศึกและตำราพิชัยสงครามในการทำศึก ซึ่งกลศึกสำคัญและเป็นมาตรฐานของการทำสงครามสามก๊กในแต่ละครั้งมีดังนี้

1. กลยุทธ์ชนะศึก
2. กลยุทธ์เผชิญศึก
3. กลยุทธ์เข้าตี
4. กลยุทธ์ติดพัน
5. กลยุทธ์ร่วมรบ
6. กลยุทธ์ยามพ่าย

กลยุทธ์ชนะศึก

กลยุทธ์ที่ 1 ปิดฟ้าข้ามทะเล

กลยุทธ์ปิดฟ้าข้ามทะเล หรือ หนานเทียนกว้อไห่ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการที่คิดหรือมองข้ามสิ่งใด ๆ ก็ตามที่คิดว่าตนเองนั้นได้เตรียมไว้พร้อมสรรพแล้ว ก็มักจะมีความประมาทมองข้ามศัตรูไปอย่างง่ายดาย พบเห็นสิ่งใดที่มองเห็นเสมอในยามปกติ ก็ไม่เกิดความวิตกกังวลในสิ่งนั้น เกิดความชะล่าใจในตนเอง การบุกเข้าโจมตีศัตรูโดยที่ศัตรูไม่รู้ตัวนับว่าเป็นการได้ชัยชนะมาแล้ว ครั้งหนึ่ง สามารถเอาชนะได้อย่างง่ายดาย การปกปิดอำพรางซ่อนเร้น จึงเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำศึกสงคราม ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ปิดฟ้าข้ามทะเลไปใช้ได้แก่ ลิบองที่ลอบบุกเข้าโจมตีเกอจิ๋วโดยที่กวนอูไม่รู้ตัวแม้แต่แต่น้อย

กลยุทธ์ที่ 2 ล้อมเว่ยช่วยจ้าว

กลยุทธ์ล้อมเว่ยช่วยจ้าว หรือ เหวยเว่ยจิวจ้าว เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการที่ศัตรูรวบรวมกำลังทหารและไพร่พลไว้เป็นจุด ศูนย์กลางของกองทัพ ทำให้มีกำลังและความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ควรที่จะใช้กลยุทธ์ในการดึงแยกศัตรูให้แตกออกจากกัน เพื่อให้กำลังไพร่พลทหารกระจัดกระจาย คอยเฝ้าระวังและมีความห่วงหน้าพะวงหลังในการทำศึกสงครามแล้วจึงบุกเข้าโจมตี ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ล้อมเว่ยช่วยจ้าวไปใช้ได้แก่ขงเบ้ง ที่หลอกให้โจโฉนำทัพไปทำศึกสงครามกับซุนกวน และนำทัพบุกเข้ายึดฮันต๋งจากโจโฉมาเป็นของตนได้สำเร็จ

กลยุทธ์ที่ 3 ยืมดาบฆ่าคน

กลยุทธ์ยืมดาบฆ่าคน หรือ เจี้ยเตาซาเหริน เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการกำจัดศัตรูที่มีความเข้มแข็งและแข็งแกร่งใน ศักยภาพ ไม่จำเป็นที่จะต้องลงมือจัดการด้วยตนเอง ฟิงยืมกำลังและไพร่พลทหารของผู้อื่นเป็นฝ่ายกำจัดศัตรูโดยไม่ต้องออกแรง เพื่อเป็นการรักษากำลังและไพร่พลทหารของตนเองไว้สำหรับการศึกอื่น ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ยืมดาบฆ่าคนไปใช้ได้แก่ จิวยี่ที่หลอกให้โจโฉฆ่าตัวและเดิวยุ่่น แม่ทัพเรือของตนเองในคราวศึกเซ็กเพ็ก ระหว่างเล่าปี่และซุนกวนจนโจโฉถูกเผาเรือพ่ายแพ้ย่อยยับ

กลยุทธ์ที่ 4 รอซ่ายามเปลี่ยน

กลยุทธ์รอซ่ายามเปลี่ยน หรือ อี้อี้ไต้เหลา เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการที่ศัตรูยังคงมีความเข้มแข็ง กำลังไพร่พลทหารยังคงแข็งแกร่งยากจะต่อสู้ก็ไม่ควรที่จะเข้าปะทะโดยตรงด้วยกำลังที่มีอยู่ แต่ยามใดที่ศัตรูเกิดความอ่อนแอในกองทัพเมื่อใด ต้องรีบฉวยโอกาสบุกเข้าโจมตีโดยเร็ว เพื่อเป็นการข่มขวัญและป้องกันไม่ให้ศัตรูกลับมาแข็งแกร่งดังเดิม กลยุทธ์รอซ่ายามเปลี่ยนเป็นการใช้ความสงบสยบความเคลื่อนไหว ให้ระยะเวลาเป็นการบั่นทอนกำลังและจิตใจของศัตรู ฉวยโอกาสพลิกสถานการณ์จากเดิมที่กลายเป็นรองหรือเสียเปรียบให้กลายเป็นฝ่าย ได้เปรียบ

ในสามก๊กยามเกิดศึกสงคราม กองทัพทุกกองทัพต่างใช้กลยุทธ์หรือซ้ายามเปลี่ยนเพื่อหาโอกาสเหมาะในการบุกเข้าโจมตีศัตรูยามพลีภัยอยู่ตลอดเวลา ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์หรือซ้ายามเปลี่ยนไปใช้ได้แก่ลกซุนที่แนะนำซุนกวนให้พระเจ้าเล่าเสี้ยนนำกำลังทหารไปตีลกเอี๋ยง

กลยุทธ์ที่ 5 ดึงตามไฟ

กลยุทธ์ดึงตามไฟ หรือ เซ็นหว่าด่าเจีย เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการที่ศัตรูยังอยู่ในสถานการณ์ที่อ่อนแอและ ย่ำแย่ ควรรีบฉกฉวยโอกาสนำทัพเข้าโจมตีเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ หรือมอบหมายให้แม่ทัพหรือทหารที่มีความเข้มแข็งนำทัพเข้าโจมตี ซึ่งเป็นการฉกฉวยเอาผลประโยชน์จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ทวีความรุนแรง และยุ่งเหยิง นำความคิดความชอบมาเป็นของตน ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ดึงตามไฟไปใช้ได้แก่ตั้งโต๊ะที่ฉกฉวยโอกาสยึดเอาเมืองหลวงและราชสำนักของพระเจ้าฮองจูเหียบมาเป็นของตน และแต่งตั้งตนเองเป็นมหาอุปราชและเป็นบิดาบุญธรรมของพระเจ้าฮองจูเปียน

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสียงนรพาฝ่าตีประจิม

กลยุทธ์ส่งเสียงนรพาฝ่าตีประจิม หรือ เซิงตงจีชี เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการโจมตีศัตรู จะต้องเตรียมการและบุกโจมตีในจุดที่ศัตรูต่างคาดไม่ถึงเพื่อเป็นการป้องกัน ไม่ให้ศัตรูวางแผนการตั้งรับได้ถูก โดยหลอกล่อศัตรูให้เกิดการหลงทิศกับการบุกโจมตีและนำกำลังทหารไปเผ่าระวัง ผิดตำแหน่ง เกิดการหละหลวมต่อกำลังทหารและเปิดโอกาสให้สามารถเอาชนะได้โดยง่าย ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ส่งเสียงนรพาฝ่าตีประจิมไปใช้ได้แก่จูกัดเหลียงที่หลอกล่อเอ็กเจียวให้เกิดความสับสนและหลงทิศในการนำกำลังทหารเผ่าระวังการบุกเข้าโจมตีด้านด้านหลังของขงเบ้งและทหารจ๊กก๊ก

กลยุทธ์เผชิญศึก

กลยุทธ์ที่ 7 มีในไม่มี

กลยุทธ์มีในไม่มี หรือ อู่จิงเซิงโหย่ว เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้ภาพลวงในการหลอกล่อศัตรูเพียงครั้งคราว ให้หลงเชื่อ แปรเปลี่ยนจากลวงเป็นจริงจากจริงเป็นลวง ทำให้ศัตรูเกิดความเข้าใจผิดคิดว่าการ "ลวง" ก็คือการ "หลอกหลวง" ที่ว่า "มืด" ก็กลายเป็น "เท็จ" แสงสว่างจากมิดน้อยย่อมทวีความมืดไปจนถึงมืดมาก จากมืดมากย่อมแปรเปลี่ยนกลับกลายเป็นสว่าง การใช้ภาพลวงเพื่อเสแสร้งปกปิดภาพจริง การผันผวนคำเท็จจากลวงให้กลายเป็นความจริง ในจริงมีเท็จในเท็จมีจริง ทำให้ในการทำศึกสงครามย่อมมีกลลวงข้อเท็จจริงสลับเป็นพันปลากันอยู่เสมอ ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์มีในไม่มีไปใช้ได้แก่โจโฉที่วางแผนหลอกลิโป้ให้หลงเชื่อว่าตนเองตายและลอบข่มขืนบุตรสาวของลิโป้จนกระทั่งลิโป้ฆ่าตัวตาย

กลยุทธ์ที่ 8 ลอบตีเงินขาง

กลยุทธ์ลอบตีเงินขาง หรือ อันตูเงินขาง เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้โอกาสที่ศัตรูตัดสินใจที่จะรักษาพื้นที่ เขตแดนของตนไว้ และสร้างทำเป็นนำกำลังทหารบุกเข้าโจมตีทางด้านหน้า แต่ลอบนำกำลังทหารบุกเข้าโจมตีในพื้นที่เขตแดนที่ศัตรูไม่ทันคาดคิดและสนใจ วางแนวกำลังป้องกัน ในการศึกสงครามการ ใช้กลวิธีการกวณลอบเข้าโจมตีย่อมเป็นฝ่ายได้เปรียบ สามารถบุกเข้าโจมตีศัตรูได้โดยที่ไม่ทันระวังตัวและเอาชนะมาเป็นของตนได้โดยง่าย ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ลอบตีเงินขางไปใช้ได้แก่ต้นขกที่ให้กวนอูคุมทหารลอบเข้าบุกยึดหัววันเสีย ทำให้โจหยินที่พ่ายแพ้ต้องหนีกลับสู่โต

กลยุทธ์ที่ 9 คุไฟชายฝั่ง

กลยุทธ์คุไฟชายฝั่ง หรือ เกออันกวนหว่อ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้โอกาสที่ศัตรูเกิดการแตกแยก วุ่นวายและปั่นป่วนอย่างหนักภายในกองทัพ พึงรอจังหวะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสงบ จับตาดูความเคลื่อนไหวของศัตรูทุกฝั้ว ถ้าศัตรูเกิดความระแวงและใช้กำลังเข้าหาหันกันเอง เกิดการเข่นฆ่าแย่งชิงความเป็นใหญ่ แนวโน้มความพินาศและวอดวายก็จะเกิดขึ้นภายในกองทัพ ในช่วงระยะเวลานี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของศัตรู เตรียมความพร้อมในกองทัพไว้ล่วงหน้า ช่วงชิงชัยชนะมาเป็นของตน โดยใช้การเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลันของศัตรูให้เป็น ประโยชน์ ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์คุไฟชายฝั่งไปใช้ได้แก่ก๊วยเกที่ให้คำแนะนำแก่โจโฉเพื่อนำกำลังทหารไปตีกิจัวในขณะที่อ้วนซงซิ่นครองกิจัวแทนอ้วนเสี้ยว

กลยุทธ์ที่ 10 ช่อนดาบในรอยยิ้ม

กลยุทธ์ช่อนดาบในรอยยิ้ม หรือ เสี่ยวหลี่ฉางเตา เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการหลอกให้ศัตรูหลงเชื่อถึงความสงบ ไม่ให้ล่วงรู้ถึงความเคลื่อนไหวใด ๆ ของกองทัพ ทำให้ศัตรูเกิดความสงสัยและเกิดความสงบไม่เคลื่อนไหวในกองทัพเช่นกัน ทำให้เกิดความคิดที่มึนชาขึ้น และฉวยโอกาสเตรียมการเป็นความลับ ฝ่ายคอยระวังมิให้ศัตรูล่วงรู้ความลับหรือรู้ตัว รอคอยโอกาสเพื่อจะจู่โจมโดยฉับพลันอันจะทำให้สถานการณ์เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นการสร้างทำเป็นมิตรแต่แท้จริง จ้องหาโอกาสจะกำจัดศัตรูอยู่ตลอดเวลา ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ช่อนดาบในรอยยิ้มไปใช้ได้แก่ ซิฮูหยินภรรยาของซุนเซียง น้องสะใภ้ของซุนกวนที่วางแผนลอบฆ่าอิหล่าที่คิดข่มเหงตนเองเป็นภรรยาด้วยรอยยิ้มประคยยินดีจะมีสามีใหม่

กลยุทธ์ที่ 11 หลี่ตายแทนถาว

กลยุทธ์หลี่ตายแทนถาว หรือ หลี่ใต้เถาเจียง เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ที่เลียบเปรียบในศึก สงคราม ซึ่งไม่เป็นผลดีแก่ตนเองและกองทัพ เกิดความเสียหาย

อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อที่จะแปรเปลี่ยนจากสถานการณ์ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบให้เป็นการได้เปรียบ จำต้องยินยอมเสีย "มิด" เพื่อที่จะได้ประโยชน์จาก "สว่าง" ซึ่งหมายความว่าถ้าจะได้ประโยชน์จากการเสียเปรียบในสถานการณ์ข้างต้น จำต้องเสียสละส่วนหนึ่งส่วนใดของกองทัพหรือของตน เสียค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อยเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับชัยชนะในทุก ๆ ด้าน ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ที่ตายแทนดาวไปใช้ได้แก่โจโฉที่ยอมเสียหัวขององเฮา นายทหารชั้นผู้น้อย เพื่อแลกกับขวัญและกำลังใจของทหารทั้งกองทัพ

กลยุทธ์ที่ 12 จู๋แฉะติดมือ

กลยุทธ์จู๋แฉะติดมือ หรือ ชุ่นโส่วเขียนหยาง เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้ความประมาทเลินเล่อของศัตรูเพียงเล็กน้อย ให้เป็นประโยชน์ เมื่อพบเห็นโอกาสให้รีบฉกฉวยมาเป็นของตน แม้จะเป็นเพียงชัยชนะที่เล็กน้อยก็ตาม แต่เมื่อเป็นประโยชน์แก่กองทัพจำต้องช่วงชิงมาเป็นของตนให้ได้ ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์จู๋แฉะติดมือไปใช้ได้แก่ขงเบ้งที่หลอกเอาลูกเกาทัณฑ์จำนวนมากจากโจโฉ ตามคำสั่งของจิวยี่ที่สั่งให้จูกัดเหลียงทำลูกเกาทัณฑ์จำนวนสิบหมื่นให้เสร็จภายในระยะเวลาสิบวัน เพื่อหาทางกำจัดจูกัดเหลียงด้วยความอิจฉาริษยาที่มีความฉลาดหลักแหลมรู้เท่าทันแผนการของตนเองตลอดเวลา

กลยุทธ์เข้าตี

กลยุทธ์ที่ 13 ตีหญ้าให้ฐั้น

กลยุทธ์ตีหญ้าให้ฐั้น หรือ ต้าเฉ่าจิงเสอ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการที่มีสิ่งใดเพียงสงสัย ผิดแผกไปจากเดิม ควรซักส่งคนไปทำการสอดแนมให้รู้ชัดแจ้งเพื่อเป็นการกุมสภาพศัตรูเอาไว้ เมื่อได้ข่าวคราวศัตรูแล้วจึงนำกำลังทหารบุกเข้าโจมตีให้พ่ายแพ้ย่อยยับ เรียกว่า "สงสัยพึงแจ้ง สักเกตจึงเคลื่อน" คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "ใช้ มรรควิธีเดิมกลับไปมา 7 วัน เมื่อละเอียดแล้วจึงเข้าใจสิ่งนั้นได้ หากศัตรูสงบนิ่งก็พึงสร้างสถานการณ์ให้ศัตรูเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดช่องโหว่ จากนั้นจึงหาโอกาสเข้าชัย" ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ตีหญ้าให้ฐั้นไปใช้ได้แก่ขงเบ้ง ที่ต้องการดูชั้นเชิงกองกำลังทหารโจโฉเมื่อคราวเล่าปี่นำกำลังทหารไปตีฮันต๋ง

กลยุทธ์ที่ 14 ยืมซากกินชีพ

กลยุทธ์ยืมซากกินชีพ หรือ เจี้ยซือหวน เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการที่ผู้ที่มีความสามารถและมีบทบาทในหน้าที่ ต่าง ๆ จะใช้ความสามารถนั้นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างผลิผลตามไม่ได้ ส่วนผู้ที่ไร้ซึ่งความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ก็มักจะขอความช่วยเหลืออยู่เป็นประจำ การที่ผู้ที่มีซึ่งความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ มิใช่เป็นการที่จะมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติ หากแต่เป็นเพราะผู้ที่ไร้ซึ่งความสามารถต้องการความพึ่งพายามต้องการความช่วยเหลือ ตัวอย่าง

การนำเอากลยุทธ์ยืมซากคืนชีพไปใช้ได้แก่ขงเบ้งที่ให้นำเมล็ดข้าวสารใส่ไว้ในปากเพื่อเป็นการรักษาตัวสำหรับต่ออายุ และหลอกทหารสุมาอี้ให้หลงเชื่อว่ายังมีชีวิตอยู่

กลยุทธ์ที่ 15 ล่อเสือออกจากถ้ำ

กลยุทธ์ล่อเสือออกจากถ้ำ หรือ เตี้ยวหนู่หลิซหาน เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้ภาพลวงที่จูงใจสร้างขึ้นเพื่อหลอกล่อ ให้ศัตรูเกิดความประมาท สะดุ้งใจในการทำศึกสงคราม ละทิ้งแนวฐานการป้องกันของกองทัพซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ฉกฉวยจังหวะและโอกาสที่ศัตรูเกิดความอ่อนแอหลงเชื่อในภาพลวงที่สร้างขึ้น นำกำลังบุกเข้าโจมตีหรือทำลายเสียให้สิ้นซากช่วงชิงชัยชนะมาเป็นของตน ดังคำกล่าวว่า "อันธรรมชาติเสือเมื่ออยู่ในถ้ำย่อมอันตราย จะจับเสือได้ก็ต่อเมื่อล่อให้มาตกในหลุมพรางที่ดักไว้" ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ล่อเสือออกจากถ้ำไปใช้ได้แก่ อ้องอุ้นที่ใช้กลยุทธ์สาวงามทำให้ตั้งโต๊ะผิใจกับลิโป้และลวงไปฆ่าในวังหลวง

กลยุทธ์ที่ 16 แสร้งปล่อยเพื่อจับ

กลยุทธ์แสร้งปล่อยเพื่อจับ หรือ อวีฉินกู่จั้ง เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้สติปัญญาในการวางแผน การจับเชลยศึกสงครามได้นั้นถ้าหากบีบคั้นจนเกินไปจนไม่สามารถรีดเอาความต่าง ๆ ได้ เปรียบประหนึ่ง "สุนัขที่จนตรอก ย่อมต่อสู้จนสุดชีวิต" การปล่อยศัตรูให้เป็นฝ่ายหลบหนีก็จักเป็นการทำลายขวัญและกำลังใจ ความเหิมเกริมของศัตรูได้ การปล่อยศัตรูหลบหนีจะต้องนำกำลังไล่ติดตามอย่าลดละ เพื่อเป็นการบั่นทอนกำลังทหารของศัตรูให้อ่อนแรง กะปลอกกะเปลี่ยน ครั้นเมื่อหมดสิ้นเรี่ยวแรง มิได้มีใจคิดต่อสู้ด้วยก็จะยอมจำนนสวามิภักดิ์ เมื่อนั้นจึงจับเอาเป็นเชลยได้โดยง่าย ซึ่งเป็นการทำศึกสงครามที่ไม่เสียเลือดเนื้อและกำลังทหาร อีกทั้งยังเป็นเหตุให้ศัตรูแตกพ่ายยับเยินไปเอง ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์แสร้งปล่อยเพื่อจับไปใช้ได้แก่ขงเบ้ง ที่ทำศึกสงครามกับเบ้งเฮ็ก เมื่อจับได้เป็นเชลยก็ปล่อยตัวเสียเพื่อให้เบ้งเฮ็กไปรวบรวมผู้คนมาต่อสู้อีกครั้ง จนกระทั่งยอมแพ้และสวามิภักดิ์ต่อขงเบ้ง

กลยุทธ์ที่ 17 โยนกระเบื้องล่อหยก

กลยุทธ์โยนกระเบื้องล่อหยก หรือ เปาจวนอู่ววี เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการใช้สิ่งใดที่มีความคล้ายคลึงกันในการหลอกล่อ ศัตรู ให้ศัตรูเกิดความสับสนและต้องกลอุบายแตกพ่ายไป การใช้กลยุทธ์โยนกระเบื้องล่อหยกนี้ เป็นกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นตามสภาพรูปธรรมของศัตรู ในยามทำศึกสงครามเมื่อ ได้รับความพ่ายแพ้กับศัตรู แม้ทัพหรือขุนศึกฝ่ายตรงข้ามมีแต่ความโง่เง่า มีรู้จักการพลิกแพลงกลยุทธ์ในเชิงรบ จักหลอกล่อด้วยผลประโยชน์ อำนาจวาสนา ถ้าศัตรูหลงในลาภยศต่าง ๆ มีรู้ผลร้าย ขาดการไตร่ตรองใคร่ครวญในกลอุบาย ก็สามารถลอบซุ่มทหารโจมตีเอาชนะมาเป็นของตนได้โดยง่าย ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์โยนกระเบื้องล่อหยกไปใช้ได้แก่ขงเบ้ง ที่พึ่งพอใจฝีมือเกียงอุยจึงอยากได้ตัวไว้ จึงยอมเสียเสี้ยวหลิมซึ่งมีตำแหน่งเป็นถึงบุตรเขยของโจโฉเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งนายทหารที่มีสติปัญญาเป็นเลิศ

กลยุทธ์ที่ 18 จับโจรเอาหัวโจก

กลยุทธ์จับโจรเอาหัวโจก หรือ ฉินเจี๋ยฉินหวาง เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการทำศึกสงคราม จักต้องบุกเข้าโจมตีศัตรูในจุดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ของกองทัพ เพื่อสลายกำลังของศัตรู ให้แตกกระจาย ศัตรูที่มีแม่ทัพฝีมือดีในการทำศึกสงครามย่อม เป็นขวัญและกำลังใจของเหล่าทหาร การวางแผนใช้กลอุบายหลอกล่อเอาชนะแม่ทัพที่มีฝีมือในเชิงยุทธ์ที่เก่งกาจ จักให้ต้องกลอุบายที่ สับสน หลอกล่อให้หลงทิศและจัดไปเสียให้พ้น เสมือน "มังกรสูบนปฐพี ก็อับจนหมดหนทาง" ซึ่งเปรียบประหนึ่งคุณมังกรในท้องทะเล อาจหาญขึ้นมาต่อสู้กับศัตรูบนผืนแผ่นดิน ก็ย่อมได้รับความปราชัยแก่ศัตรูได้โดยง่าย ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์จับโจรเอาหัวโจกไปใช้ได้แก่จูกัดเหลียง ที่มีความกริ่งเกรงต่อสุมาอี้ใน การทำศึกสงครามกับวุยก๊กจึงวางกลอุบายจัดสุมาอี้ ซึ่งเมื่อปราศจาก สุมาอี้แล้วขงเบ้งก็ไม่เกรงกลัวต่อความยิ่งใหญ่ของกอง ทัพวุยก๊กอีกต่อไป

กลยุทธ์ตีคัพ

กลยุทธ์ที่ 19 ถอนพินใต้กระทะ

กลยุทธ์ถอนพินใต้กระทะ หรือ ผู้ตีโชวจิน เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการพิเคราะห์ เปรียบเทียบกำลังของศัตรูในการทำศึกสงคราม ถ้ากองทัพมีน้อยกว่าควรพินหาทางนั้นตอนขวัญ และกำลังใจ ความฮึกเหิมของศัตรูให้ลดน้อยถอยลง คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "ดูจฟ้าอยู่เหนือน้ำ" โดยคำว่า "น้ำ" หมายถึงความแข็งแกร่ง คำว่า "ฟ้า" หมายถึงความอ่อนแอ เมื่อรวมกันแล้ว "ดูจฟ้าอยู่เหนือน้ำ" หมายความว่าความอ่อนชนะความแข็ง คือการพึงใช้วิธีอ่อนพิชิตแข็ง ฉกฉวย จังหวะและโอกาสในการทำลายกองทัพส่วนหนึ่งของศัตรูให้แตกพ่ายย่อยยับใน ภายหลัง ตัวอย่าง การนำเอากลยุทธ์ถอนพินใต้กระทะไปใช้ได้แก่เกียงอุยที่วางกลอุบายให้พระเจ้าโจฮวนหลงเชื่อ ว่าเตงงายคิดหมายตั้งตนเองเป็นใหญ่และสั่งให้จับไปฆ่า

กลยุทธ์ที่ 20 กวนน้ำจับปลา

กลยุทธ์กวนน้ำจับปลา หรือ หุนเสว่ยอวี่ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการรู้จักฉกฉวย จังหวะที่ศัตรูเกิดความปั่นป่วน ภายในกองทัพให้เป็นประโยชน์ แย่งยึดเอาผลประโยชน์นั้นมาเป็น ของตน นำกำลังทหารบุกเข้าโจมตีเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ การเอาชนะจากศัตรูโดยอาศัยความ ปั่นป่วนภายในกองทัพ เป็นจุดตั้งพายุฝนที่พัดกระหน่ำในยามคำคืน ภูมิประเทศที่ต่ำกว่าก็จักขัง น้ำฝนไว้เป็นแอ่ง ธรรมชาติของมนุษย์เมื่อสัมผัสกับไอน้ำเย็นและละอองฝนจักเข้าสู่ห้วงนิทรา การเฝ้า ระวังเวรยามย่อมหะหลวม กองกำลังป้อมแนวสำคัญย่อมเพิกเฉยต่อหน้าที่ ทำให้สามารถบุกเข้า โจมตียึดครองได้โดยง่าย ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์กวนน้ำจับปลาไปใช้ได้แก่ฮวันเสี้ยวที่วางกล อุบายหลอกล่อกองซุนจ้านในการนำกองกำลังทหารบุกร่วมเข้าโจมตียึดเอาเกงจิ๋วจากฮันฮก

กลุยุทธ์ที่ 21 จักจั่นลอกคราบ

กลุยุทธ์จักจั่นลอกคราบ หรือ จินฉานทวอเซียว เป็นกลุยุทธ์ที่มีความหมายถึงการรักษาไว้ซึ่งตามแบบแผนการจัดแนวรบในรูปแบบ เดิม ให้เล็ดลอดง่าและนำเกรงขาม เป็นการหลอกล่อไม่ให้ศัตรูเกิดความสงสัย ไม่กล้าผิดพลาดนำกำลังทหารบุกเข้าโจมตี เมื่อรักษาแนวรบไว้เป็นตั้งมั่นแล้วจึงแสวงถอยทัพอย่างปกปิด เคลื่อนกำลังทหารให้หลบหลีกไป คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "เฉียงเพื่อสลายลง" โดยคำว่า "เฉียง" หมายถึงการหลบหลีก คำว่า "ลง" หมายถึงการทำให้เกิดความสับสนงงวย เมื่อรวมกันแล้ว "เฉียงเพื่อสลายลง" หมายความว่าความถึงการหลบหลีกโดยมิให้ผู้ใดล่วงรู้ ซึ่งนับว่าเป็นกลุยุทธ์ในการถอยทัพโดยไม่เกิดความกระโตะกระตาก เพื่อให้บรรลุยังเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือเป็นการหลีกเลี่ยงความสูญเสียเลือดเนื้อหรือการปะทะที่อาจเกิดขึ้นในกอง ทัพ ตัวอย่างการนำเอากลุยุทธ์จักจั่นลอกคราบไปใช้ได้แก่ขงเบ้ง ที่วางกลอุบายอำพรางการถอยทัพกลับจ๊กก๊กในการบุกยูกักครั้งที่ 5 โดยมิให้สุมาอี้ล่วงรู้และนำกำลังทหารติดตามมา

กลุยุทธ์ที่ 22 ปิดประตูจับโจร

กลุยุทธ์ปิดประตูจับโจร หรือ กวนหมินจวอเจีย เป็นกลุยุทธ์ที่มีความหมายถึงเมื่อต้องเผชิญหน้ากับศัตรูที่มีความอ่อนแอแล ด้วยจำนวนที่น้อยนิด พึงตีโอบล้อมแล้วบุกทำลายเสียให้สิ้นซาก เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เป็นภัยต่อไปในภายหลัง คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "ปล่อยมิเป็นคุณซึ่งติดพัน" โดยคำว่า "ปล่อย" หมายความว่าความถึงการแตกกระจายออกเป็นกองเล็กกองน้อยของศัตรู พละกำลังย่อมอ่อนเปลี้ย ไร้สมรรถนะ เสียขวัญและกำลังใจในการต่อสู้ คำว่า "ติดพัน" หมายความว่าความถึงการติดตามไล่ล่าอย่างไม่ลดละทั้งระยะทางใกล้หรือไกล ซึ่งคำว่า "มิเป็นคุณติดพัน" ก็คือเมื่อแม้ศัตรูจะแตกออกเป็นกองเล็กกองน้อย หากในการทำศึกสงครามแล้ว ปล่อยให้หลบหนีไปได้ด้วยเหตุอันใดก็ตาม แม้จะเป็นเพียงกองเล็ก ๆ แต่อาจนำภัยหวนย้อนกลับมาสร้างความยุ่งยากได้ในภายหลังจนต้องไล่ติดตามเพื่อ ทำลายเสีย เช่นนี้มีเป็นประโยชน์ในการทำศึกสงคราม ตัวอย่างการนำเอากลุยุทธ์ปิดประตูจับโจรไปใช้ได้แก่ลิบองที่วางกลอุบายดักจับกวนอูและกวนเป๋งที่นำกำลังทหารหวนกลับมาตีเกงจิ๋วคืน หลังจากกวนอูพลาดท่าเสียทีให้แก่ขุนกวน

กลุยุทธ์ที่ 23 คบไกลติไกล่

กลุยุทธ์คบไกลติไกล่ หรือ เหวียนเจียวจิ้นกง เป็นกลุยุทธ์ที่มีความหมายถึงเมื่อถูกจำกัดโดยสภาพภูมิศาสตร์ ควรจัดตั้งเอาศัตรูที่อยู่ในบริเวณใกล้ตัวจึงจะเป็นประโยชน์ การบุกโจมตีศัตรูที่อยู่ห่างไกลออกไป จักกลายเป็นผลร้ายแก่กองทัพ คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "เปลวไฟลอยขึ้น น้ำบึงไหลลง บุรุษจรร่วมกันเพราะความผิดแผก" หมายความว่าความถึงในการหยิบยื่นไมตรีเพื่อผูกมิตรสัมพันธ์นั้น แม้ความคิดเห็นแต่ละฝ่ายอาจไม่ตรงกัน ก็สามารถที่จะยุติความขัดแย้ง และสามารถที่จะจับมือร่วมกันทำศึกสงครามได้ในชั่วระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นเมื่อต้องเผชิญหน้ากับศัตรูแม้ใกล้ไกล พึงมีนโยบายที่

แตกต่างกัน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ผูกมิตรกับแคว้นไกลเพื่อเอาชนะต่อแคว้นไกลอย่างหนึ่ง ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์คบโกสดีไกลไปใช้ได้แก่ขงเบ้ง แนะนำบายให้เล่าปี่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือกั๋งตั้งของซุนกวนให้รอดพ้นจากเงื้อมมือการบุกโจมตีของโจโฉ

กลยุทธ์ที่ 24 ยืมทางพรางกล

กลยุทธ์ยืมทางพรางกล หรือ เจี้ยเต้าฝากว้อ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการทำให้ศึกสงครามประเทศเล็กที่ตั้งอยู่ในระหว่างประเทศใหญ่สองประเทศ เมื่อถูกศัตรูบีบบังคับให้ยอมแพ้ด้วยความจำใจ ยอมสยบอยู่ภายใต้อำนาจ ถูกกดขี่ข่มเหงก็ควรจะทำให้การช่วยเหลือโดยฉับพลัน เพื่อให้ประเทศเล็กที่ถูกข่มเหงรังแก มีความเชื่อถือต่อประเทศที่ยอมช่วยเหลือประเทศที่ตกอยู่ภายใต้ความยากลำบาก หากการช่วยเหลือแต่เพียงการเจรจามิได้มีการกระทำที่แท้จริง ย่อมจะไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ที่ไม่ฝากคอยรับความช่วยเหลือ ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ยืมทางพรางกลไปใช้ได้แก่ขงเบ้ง ที่รู้เท่าทันการวางกลยุทธ์ของจิวยี่ที่คิดยืมทางเพื่อไปตีเสฉวน และฉวยโอกาสฆ่าเล่าปี่ที่บิศพลีวไม่ยอมคืนเกงจิ๋วให้แก่ซุนกวน

กลยุทธ์ร่วมรบ

กลยุทธ์ที่ 25 ลักซื้อเปลี่ยนเสา

กลยุทธ์ลักซื้อเปลี่ยนเสา หรือ โทวเหลียงห้วนจู้ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการต่อกำลังที่ร่วมทำศึกด้วยหรือต่อศัตรู จักต้องหาหนทางเปลี่ยนแปลงการจัดเตรียมแนวรบของศัตรูอยู่เสมอ การถอดถอนเคลื่อนย้ายจุดยุทธศาสตร์และกองกำลังสำคัญของศัตรูไป รอให้ศัตรูเกิดความอ่อนแอเสียขวัญและกำลังใจ ประสบกับความพ่ายแพ้ จึงฉกฉวยโอกาสพลิกสถานการณ์ที่ศัตรูเกิดความอ้าแอให้เป็นประโยชน์แก่ตน นำกำลังบุกเข้าโจมตียึดครองและควบคุมกองทัพของศัตรูไว้ภายใต้การบังคับบัญชา เพื่อประโยชน์ต่อไปในภายหน้า ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ลักซื้อเปลี่ยนเสาไปใช้ได้แก่เตียเถาที่วางกลยุทธ์หลอกเอาตัวตันฮกมาจากเล่าปี่เพื่อให้เป็นทีปรักษาแก่โจโฉ ภายหลังที่ตันฮกวางกลยุทธ์ซุ่มโจมตีกองทัพของโจหยินจนแตกพ่ายยับเยิน

กลยุทธ์ที่ 26 ชี้นั้หม่อนดำตันไหว

กลยุทธ์ชี้นั้หม่อนดำตันไหว หรือ จว้อซ่างมาไหว เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงเมื่อฝ่ายที่มีความเข้มแข็งมากกว่า หรือแคว้นที่มีกองกำลังทหารภายใต้สังกัดมากมาย ข่มเหงรังแกแคว้นเล็กหรือผู้ที่มีกำลังทหารน้อยกว่า ควรที่จะใช้วิธีการดักเตือนให้เกิดความเกรงกลัวและยำเกรง แม้หากแสดงความเข้มแข็งให้ได้ประจักษ์ ก็จักได้รับความสนับสนุนจากผู้ที่อ่อนแอกว่า ถ้าหากกล้าใช้ความรุนแรง ก็จักได้รับความยอมรับนับถือจากผู้ที่อ่อนแอกว่า คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "เกรงจึงต้อนรับ เกลี้ยจึงยอมสยบ นี่ถือหนทางปกครองแผ่นดินราชรัฐจึงขึ้นต่อ" ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ชี้นั้

หม่อนคำตันไหวไปใช้ได้แก่สุมาอี้ที่บุกเข้าควบคุมตัวของครอบครัวโจซองภายหลังจากที่ลิตรอนอำนาจของสุมาอี้เพียงเพื่อหวังในตำแหน่งอุปราช

กลยุทธที่ 27 สร้างทำบอแต่ไม้บ้า

กลยุทธสร้างทำบอแต่ไม้บ้า หรือ เจียซือปู้เตียน เป็นกลยุทธที่มีความหมายถึงการสร้างยอมทำเป็นโง่ มีเคลื่อนไหวอย่างอดทนทำเป็นสุ่มทำนุบำรุง การอดรู้ยอมกลายเป็นผลเสียแก่ตนเองได้ในภายหลัง คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "ดูจั่งอสนีบาตหยุดฟาดฟัน" โดยคำว่า "หยุด" หมายความว่า "อสนีบาตฤดูหนาวแผ่กายอยู่ใต้พื้นพสุธา จักแผ่ร่องก้อนภาคราฤดูใบไม้ผลิ" ซึ่งมีความหมายว่า ผู้ที่มีสติปัญญามีพียงแสดงตัว แต่พียงเตรียมการทั้งปวงอย่างลับ ๆ มิให้ผู้ใดล่วงรู้ ประหนึ่งคมดาบที่แอบซ่อนอยู่ภายในฝัก มิปรากฏให้ผู้ใดได้เห็น ครั้นเมื่อถึงเวลาอันสมควรก็จักคำรณคำรามเหมือนสายฟ้า ที่จะกระหน่ำพสุธาให้แตกสลายไป ตัวอย่างการนำเอากลยุทธสร้างทำบอแต่ไม้บ้าไปใช้ได้แก่เล่าปี่ที่สร้างทำเป็นหวาดกลัวเสียงฟ้าร้องจนตะเกียบหลุดจากมือ เพื่อให้โจโฉตายใจและไม่คิดระแวงเล่าปี่ที่อ่านคิดการใหญ่ในภายหลัง

กลยุทธที่ 28 ขึ้นบ้านชักบันได

กลยุทธขึ้นบ้านชักบันได หรือ ช่างอุโฆวที เป็นกลยุทธที่มีความหมายถึงการจงใจปกปิดซ่อนเร้นจุดอ่อนเพื่อมิให้ศัตรูมองเห็น สร้างเงื่อนไขและหลอกล่อให้ศัตรูเป็นฝ่ายบุกเข้าโจมตีแล้วตัดขาดส่วนหน้าที่คอยวางกำลังสมทบและส่วนหลังที่วางกองกำลังไว้เป็นกองหนุน ตีโอบศัตรูให้หลบหนีเข้าไปภายในกองทัพ เหมือนลู่ที่อำปากไว้รับหรือวงล้อมหลุมพรางที่วางดักไว้ คัมภีร์อี้จิงกล่าวไว้ว่า "เจอปิฆ มิควรที" การขบเปรียบประดุจการบดเคี้ยวกระดูกหรือเนื้อที่มีความเหนียวรังแต่จะทำให้ฟันเกิด การชำรุดเสียหาย หรือเหมือนดั่งมกได้ในสิ่งที่มิควรได้ฉันทิใด ข้อมจกนำมาซึ่งความวิบัติฉันทินั้น ตัวอย่างการนำเอากลยุทธชักบ้านขึ้นบันไดไปใช้ได้แก่ขงเบ้งที่วางกลอุบายให้ม้าเตี้ยนำเกวียนที่บรรทุกประทัดและดินดำไปชุ่ม เพื่อช่วยเหลืออุยเอียนในคราวทำศึกกับลูลูตักกู

กลยุทธที่ 29 ต้นไม้ผลิดอก

กลยุทธต้นไม้ผลิดอก หรือ ชู่ช่างไคฮวา เป็นกลยุทธที่มีความหมายถึงการใช้แนวรบของพันธมิตร มาสร้างแนวรบป้องกันที่จะกลายเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ตนเอง แม้กองกำลังทหารจะเล็กน้อยก็สามารถทำให้แลดูเสมือนกองกำลังทหารที่ใหญ่โตได้ ดูเดียวกับนกอินทรีที่ ผกผันบินอยู่ในอากาศ เมื่อกางปีกทั้งสองข้างออกก็ช่วยทำให้นกอินทรีแลดูมีท่วงท่าที่สง่าและน่าเกรงขาม เฉกเช่นเดียวกับต้นไม้ที่ไร้ซึ่งดอกผล เมื่อนำดอกไม้มาเสียบติดไว้ทำให้ดูสวยงามขึ้น ผู้ที่ไม่ทันสังเกตก็จะไม่รู้ว่าคุณไม้ไม่ใช่ของจริง เป็นเพียงการสร้างสิ่งบังหน้าเพื่อสบโอกาสในการ

เคลื่อนไหว ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ต้นไม้ผลิดอกไปใช้ได้แก่โจโจที่ฉวยจังหวะและโอกาสอาศัยพระนามของพระเจ้าหองจูเปียนบังหน้าในการนำกองกำลังทหารปราบปรามแคว้นต่าง ๆ ที่ไม่ยอมขึ้นแก่ตนเอง

กลยุทธ์ที่ 30 สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน

กลยุทธ์สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน หรือ ผ่านเค่อเหวยจวู่ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเปิดช่องสบโอกาสให้สอดแทรก ควรสอดแทรกเพื่อจุดสำคัญหรือหัวใจของอีกฝ่ายไว้ คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "ค่อยผันสู่ชัยชนะ" โดยคำว่า "รุก" หมายความว่า "สรรพสิ่งใดในได้หล้าเคลื่อนอย่าใจร้อนจักเสีย สงบแต่ค่อยตามจักได้ ค่อย ๆ ผันไปช้า ๆ จักเป็นคุณ เคลื่อนดังนี้จึงจะมีผล" โดย "ค่อยผันสู่ชัยชนะ" หมายความว่า การดอกลิ่มเข้าไปในฝ่ายตรงข้ามเพื่อยึดครองอำนาจการบังคับบัญชา นั้น จักต้องค่อยเป็นค่อยไปจึงจะบรรลุซึ่งชัยชนะ การใช้อารมณ์ว่านุ่มนวลทำการใหญ่ไม่เป็นผลดีในการทำศึกสงคราม นอกจากจะเป็นการเปิดช่องโหว่ให้ศัตรูแล้ว ยังเสี่ยงต่อการพ่ายแพ้ในการศึกอีกด้วย ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์สลับแขกเป็นเจ้าบ้านไปใช้ได้แก่เตียวลิ้วที่วางกลอุบายลอบฆ่าโจโฉและเตียนอุยโดยใช้อาสะไก้ตนเองเป็นเหยื่อล่อให้โจโฉหลงกล

กลยุทธ์ยามพ่าย

กลยุทธ์ที่ 31 สาวงาม

กลยุทธ์สาวงาม หรือ เหม่ยเหรินจี เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงการกำจัดศัตรูที่มีกำลังเข้มแข็ง ในการทำศึกสงครามจำต้องหาหนทางกำจัดแม่ทัพเสียก่อน หากปล่อยไว้จะเป็นภัยในภายหน้า ต่อแม่ทัพที่มีความเฉลียวฉลาด สถิติปัญญาเป็นเลิศ ชำนาญตำราพิชัยสงคราม รอบรู้ภูมิประเทศและจุดยุทธศาสตร์ เก่งกาจในเชิงยุทธ์ จักต้องโจมตีจุดอ่อนทางใจให้มีอุปสรรค ส่วนแม่ทัพที่ย่อย่อท้อแท้ กำลังทหารไพร่พลที่กำลังถดถอย ก็จักอ่อนแอเลื่องโทรมพ่ายแพ้ไปเอง ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์สาวงามไปใช้ได้แก่อ้องอุ้นที่วางกลอุบายทำลายความสัมพันธ์ของตั้งโต๊ะและลิโป้ บุตรบุญธรรมด้วยการยกเตียวเสียนให้เป็นภรรยา ทำให้ทั้งสองฝ่ายผิดใจกันจนเป็นเหตุให้ลิโป้ฆ่าตั้งโต๊ะ

กลยุทธ์ที่ 32 ปิดเมือง

กลยุทธ์ปิดเมือง หรือ คงเฉิงจี เป็นกลยุทธ์ที่หมายความว่าในยามศึกสงคราม หากกำลังทหารไพร่พลเกิดความอ่อนแอหรือมีกำลังน้อย ยิ่งจงใจแสดงให้ศัตรูเห็นว่าในการศึกมิได้มีการวางแผนป้องกัน ทำให้ศัตรูเกิดความฉงนสนเท่ห์ ไม่กล้าผลิผลามนำกำลังเข้าบุกโจมตี ในสถานการณ์ที่ศัตรูมีกำลังมากกว่า การใช้กลยุทธ์ปิดเมืองเพื่อป้องกันกองทัพตนเองเป็นการเลือกใช้กลยุทธ์ที่มีความพิสดารพลิกเป็นทิวทัศน์ คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "ท่ามกลางแข็งกันอ่อน" โดยคำว่า "แก่" ใช้ควบคู่

กับคำว่า "พิสดาร ช่อนพิสดาร" ซึ่งหมายความว่า ในขณะที่ศัตรูมีกองกำลังแข็งแรง หากแต่กองกำลังแลไพร่พลอ่อนแอให้จัดกำลังทหารโดยใช้กลยุทธ์ "กลวงยี่งทำกลวง" เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพิสดารในกลศึกที่ศัตรูคาดการณ์ไม่ถึง ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ปิดเมืองไปใช้ได้แก่ ขงเบ้งที่ถอยทัพหลบหนีสุมาอี้หลังจากม้าเจ๊กเสียเมืองเกเต้ง โดยสร้างทำเป็นวางเฉยไม่สะอึก สะเทือนกับกองกำลังทหารสุมาอี้ที่ยกทัพติดตามมา

กลยุทธ์ที่ 33 ไล่ศึก

กลยุทธ์ไล่ศึก หรือ ผ่านเจียนจี้ (เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงเมื่อศัตรูสร้างวางกลอุบาย หลอกล่อให้เกิดการแตก แยกภายในกองทัพ ขาดความไว้วางใจ พึงซ่อนกลอุบายสร้างแผนลวงให้ศัตรู เกิดความแตกแยกไร้ความไว้ใจ ให้ศัตรูเกิดความระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน ใช้ประโยชน์จากความ ระแวงแล้วฉวยโอกาสบุกเข้าโจมตีแย่งชัยชนะมาเป็นของตน คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "มีผู้แฝงอยู่ ภายใน ไม่เสียหายแก่เรา" โดยคำว่า "ช่วย" หมายความว่าถึงเมื่อมีการช่วยเหลือจากภายในของศัตรู ย่อมเป็นประโยชน์ในการทำศึก จึงเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการบุกเข้าโจมตีศัตรูให้ย่อยยับ สิ้นซาก ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ไล่ศึกไปใช้ได้แก่จิวยี่ที่สร้างรับชวต่งและชวโฮนายทหารไล่ศึก ของโจโฉไว้ในคราวศึกเซ็กเพ็ก และวางกลอุบายซ่อนแผนเผากองทัพเรือของโจโฉจนวอดวาย

กลยุทธ์ที่ 34 ทุกข์กาย

กลยุทธ์ทุกข์กาย หรือ ชูโร่วจี้ เป็นกลยุทธ์ที่หมายความว่าโดยสามัญสำนึกของมนุษย์ทั่วไป ย่อมไม่มีผู้ใดอยากทำร้ายตนเอง หากบาดเจ็บก็เชื่อว่าจะเกิดจากการถูกทำร้าย ถ้าหากมันสามารถทำ เท็จให้กลายเป็นจริง หลอกให้ศัตรูหลงเชื่อโดยไม่คิดใจสงสัย กลอุบายย่อมจะสัมฤทธิ์ผล การสร้าง ทำให้ศัตรูหลงเชื่อ ก็พึงเข้าใจในจุดอ่อนของศัตรู ทำเท็จให้จริงจัง ให้เชื่อจริงแท้ คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "อาศัยจุดอ่อนแห่งจิต ถูตามจึงพิชิต" โดยคำว่า "ปิด" หมายความว่าถึงการอาศัยความไร้เดียงสาของ ทหารกล หลอกล่อโดยโอนอ่อนผ่อนตามไป ก็จักลวงให้ศัตรูหลงเชื่อและบรรลุลตามความประสงค์ ที่ตั้งไว้ ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ทุกข์กายไปใช้ได้แก่อุยกายที่ยอมเสียสละร่างกายให้จิวยี่โยนหนึ่ง ร้อยที และสร้างทำเป็นยอมสวามิภักดิ์ต่อโจโฉเพื่อให้จิวยี่และอุกคเหียงใช้ไฟทำลายกองทัพเรือ ของโจโฉในคราวศึกเซ็กเพ็ก

กลยุทธ์ที่ 35 ถูกโซ่

กลยุทธ์ถูกโซ่ หรือ เหลียนหวนจี้ เป็นกลยุทธ์ที่มีความหมายถึงเมื่อกองกำลังศัตรูมี พละกำลังที่เข้มแข็งกว่า หลากเท่า จักปะทะด้วยกำลังมิได้โดยเด็ดขาด พึงใช้กลอุบายนานาให้ศัตรู ต่างถ่วงรั้งซึ่งกันและกัน ทำลายความแข็งแกร่งของศัตรูหรือร่วมมือกับพลังต่าง ๆ ร่วมโจมตีเพื่อ ขจัดความอึดเหนี่ยวของศัตรูให้หมดสิ้นไป คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "แม่ทัพผู้ปรีชา จักได้ฟ้าอนุเคราะห์"

ซึ่งหมายความว่าแม่ทัพผู้ปรีชาสามารถในการศึก ย่อมสามารถจะบัญชาการศึกสงครามได้ อย่าง
คล่องแคล่วดุจดังตามคำ "ความประสงค์ของฟ้า" จักต้องได้รับชัยชนะในการศึกสงครามเป็นมั่นคง
ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์ลูกโซ่ไปใช้ได้แก่โจโฉวางกลอุบายลอบโจมตีอ้วนเสี้ยวด้วยการตัดกำลัง
เสบียงของอ้วนเสี้ยวจนแตกพ่าย

กลยุทธ์ที่ 36 หลบหนี

กลยุทธ์หลบหนี หรือ โจ้วเหว่ยช่วง เป็นกลยุทธ์ที่หมายความว่าเมื่อทำการศึกสงครามกับ
ศัตรู หากศัตรูมีกองกำลังทหารที่เข้มแข็ง มีกองทัพที่แข็งแกร่ง ชำนาญภูมิศาสตร์ อาจจะถอยร่น
หลบหนีอย่างรวดเร็วเพื่อหลบเลี่ยงการปะทะและการเผชิญหน้า คัมภีร์อี้จิงกล่าวว่า "ถอยหนีมีผิด
เป็นวิสัยแห่งสงคราม" ซึ่งเป็นการชี้ชัดว่าการถอยหนีในการทำสงครามนั้น มิใช่ความผิดพลาด
หากแต่เป็นเรื่องธรรมดาสามัญในการทำศึก ที่มักจะพบเห็นเสมอ การถอยหนีเป็นการถอยเพื่อหา
หนทางหลีกเลี่ยงความเสียหาย แลหาโอกาสชิงตอบโต้ในภายหลัง มิใช่เป็นการถอยหนีอย่างสิ้นเชิง
ตัวอย่างการนำเอากลยุทธ์หลบหนีไปใช้ได้แก่ขงเบ้งที่ลอบหลบหนีจิวยี่ภายหลังการทำพิธีเรียกลม
สลาตันที่เขาลำป็นสานเพื่อใช้ไฟเผากองทัพเรือโจโฉในคราวศึกเซ็กเพ็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ปัญหา

พิมใจ อุทิศ (2538) ได้วิจัยผลการใช้ชุดฝึกสมรรถภาพด้านกระบวนการแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างชุดฝึกสมรรถภาพ
ด้านกระบวนการแก้ปัญหา และเพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพด้านกระบวนการแก้ปัญหาก่อนและ
หลังเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพ เครื่องมือที่ใช้คือ ชุดฝึกสมรรถภาพและแบบวัด
สมรรถภาพด้านกระบวนการแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ไคแก็ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานและการทดสอบค่าที (T- test) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสมรรถภาพด้าน
กระบวนการแก้ปัญหาก่อนและหลังเรียน และสมรรถภาพด้านกระบวนการแก้ปัญหาลงเรียน
ของกลุ่มทดลองที่เรียน โดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพกับกลุ่มควบคุมที่เรียนปกติ แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เฟื่องฟ้า ภูมิมาลา (2540) ได้วิจัยกระบวนการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
กฎหมายน่ารู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยสอนแบบแก้ปัญหา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษากระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากฎหมาย
น่ารู้ก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบแก้ปัญหา
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการสอนวิชากฎหมายน่ารู้โดยวิธีแบบแก้ปัญหา
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากฎหมายน่ารู้แบบบันทึกกระบวนการแก้ปัญหา

ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ประเมินค่าร้อยละของประชากร ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (T-test) ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากฎหมายน่ารู้ โดยวิธีสอนแบบแก้ปัญหาหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มานิช ถาอ้าย (2541) ได้วิจัยความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีผลมาจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การวิจัยนี้เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เครื่องที่ใช้มีประกอบด้วยแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา แผนการสอนและบทเรียน และแบบแสดงความคิดเห็นแผนการสอนประกอบซึ่งออกแบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนทั้งก่อนเรียน และหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (T-test) ผลวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายหยุด อุไรสกุล (2545) ได้วิจัยการพัฒนาความคิดในการแก้ปัญหาโดยวิธีการคิดแบบอริยสัจ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการแก้ปัญหาของผู้เรียน ใช้รูปแบบการทดลองแบบ Randomized control - group pretest – posttest design ผลการศึกษาปรากฏว่า หลังการทดลองใช้วิธีการคิดแก้ปัญหาโดยวิธีการคิดแบบอริยสัจ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์การแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาทั้งหมดสรุปได้ว่า การแก้ปัญหานั้นมีความสำคัญและมีลักษณะเป็นกระบวนการคือเป็นขั้นตอน ซึ่งกระบวนการแก้ปัญหานั้นสามารถนำมาพัฒนาความคิดของผู้เรียนได้โดยนำมาประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสามก๊ก

ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ (2510) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสามก๊กฉบับภาษาไทยกับฉบับจีนเฉพาะตอนที่เป็นหนังสือแบบเรียนชุดกวีนิพนธ์ คือตอนโจโฉแตกทัพเรือ โดยเปรียบเทียบทั้งสองภาคคู่ขนานกันไปด้วยการพิมพ์ข้อความจากฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และพิมพ์ข้อความจากฉบับจีนด้วยตัวพิมพ์เล็กเป็นคำแปลของศาสตราจารย์ T. Tomita จากต้นฉบับของล่อกวนตง หรือ หลอกว้นจง ผลการศึกษาพบความแตกต่างได้แก่ ความแตกต่างของเนื้อความ ความแตกต่างกันของข้อความ ข้อความที่ฉบับไทยย่อจากฉบับจีน ข้อความที่คลาดเคลื่อนจากฉบับจีน ข้อความคลาดเคลื่อนในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีจีนหรือขาดหายไป ข้อความที่คลาดเคลื่อนเรื่องตัวเลข การนับเวลาและวันเดือนปี ข้อความที่คลาดเคลื่อนในเรื่องภูมิศาสตร์

ข้อความสำนวนโวหารและวิธีพูดที่แตกต่างกันเป็นสำนวนอย่างจีน และสำนวนอย่างไทย ข้อความซึ่งฉบับจีนเป็นบทบรรยาย ฉบับไทยเรียบเรียงให้เป็นบทสนทนา ข้อความซึ่งฉบับจีนเป็นคำสนทนา ฉบับไทยเรียงเป็นคำบรรยาย

สุนีย์ ลีลาพรพินิจ (2547) ได้ศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงความในสามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) พบว่า ลักษณะการเชื่อมโยงความที่ปรากฏในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) มี 5 ประเภท ได้แก่ การอ้างถึง การแทนที่ การละ การใช้คำเชื่อม และการซ้ำ นั้นมีผลต่อสำนวนภาษาและผลต่อการเข้าใจวรรณกรรม โดยกลวิธีการเชื่อมโยงความถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สำนวนภาษาในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) มี 4 ลักษณะ ได้แก่ ใช้สำนวนสั้น กระชับ ใช้คำน้อยแต่สื่อความหมายลึกซึ้ง ใช้คำหลากหลายแต่มีเอกภาพและใช้สำนวนที่มีสัมผัสภาพ และกลวิธีการเชื่อมโยงความดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจวรรณกรรมมากขึ้นทั้งในด้านกลวิธีการนำเสนอ ลักษณะการดำเนินเรื่อง ตัวละครและแนวคิด

ช้องทิพย์ มีแก้ว (2541) ได้ศึกษาวาทศิลป์ของขงเบ้งในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) โดยศึกษาจากการพูดของขงเบ้งกับบุคคลต่างๆพบว่า การพูดของขงเบ้งกับบุคคลต่างๆในแต่ละตอน ขงเบ้งจะใช้หลักของวาทศิลป์ ซึ่งประกอบด้วยการใช้สถานการณ์แวดล้อม โดยอ้างถึงเหตุการณ์ สถานการณ์ สถานที่ บุคคล มาเป็นองค์ประกอบในการพูด การใช้หลักฐานอ้างอิง การให้รายละเอียดใช้มากที่สุด ใช้การบรรยายความน้อย ส่วนการใช้จิตวิทยาในการพูดที่ขงเบ้งวิเคราะห์ผู้ฟัง ใช้ความต้องการเป็นที่รักของบุคคลรอบข้างและความผูกพันสถาบันพระมหากษัตริย์ มาประกอบการพูดมากที่สุด ส่วนการพูดตามจุดมุ่งหมาย ขงเบ้งใช้การพูดเพื่อโน้มน้าวชักจูงใจมากที่สุด ส่วนการพูดเพื่อบอกเล่าจะใช้ในการบอกกล่าวถึงเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้ฟังเข้าใจในเรื่องที่พูดและเข้าใจในตัวผู้พูด การพูดของขงเบ้งในแต่ละตอนจะสัมพันธ์กับหลักวาทศิลป์ ตั้งแต่การใช้สถานการณ์แวดล้อม ใช้หลักฐานอ้างอิง ใช้หลักจิตวิทยาในการพูด ใช้ลีลาการพูดและพูดตามจุดมุ่งหมายแต่ละครั้งได้อย่างเหมาะสม ทำให้ทำการพูดของขงเบ้งประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

สุนันท์ พวงพุ่ม (2528) ได้ศึกษาสารของผู้ประพันธ์สามก๊กฉบับต่างๆในภาษาไทยพบว่า สามก๊กฉบับของเจ้าพระยาคลัง (หน) และสามก๊กฉบับแปลใหม่ ของวรรณไว พัธโนทัย สามก๊กทั้งสองฉบับมีสาระสำคัญของเนื้อหาเกี่ยวกับอุบายการสงคราม และอุบายการเมืองซึ่งจำแนกเป็นอุบายทางการทูตและการปกครอง อุบายเหล่านี้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในตำราทางการเมืองและการสงคราม สามก๊กฉบับฉบับที่ผู้ประพันธ์มุ่งเสนอสาร เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงละคร ได้แก่ บทละครนอกเรื่องสามก๊กฉบับของขุนเสนานุชิต (เจด) ฉบับของขุนจบพลรักษ์ (ทิม) และฉบับพลัดซึ่งไม่ปรากฏนามผู้ประพันธ์ และบทละครร้องเรื่องสามก๊ก ชุดตั้งโต๊ะหลงกลนางเดียวเสียนของ

หมิงกู่ยูนัน บทละครเหล่านี้ผู้ประพันธ์ได้เปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของเนื้อหาให้แตกต่างไปจากสามก๊กฉบับของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับรูปแบบและเงื่อนไขในการแสดงเป็นสำคัญ และสามก๊กฉบับที่ผู้ประพันธ์มุ่งเสนอสารเพื่อวัตถุประสงค์และเงื่อนไขในการแสดงเป็นสำคัญ และสามก๊กฉบับที่ผู้ประพันธ์มุ่งเสนอสารเพื่อวัตถุประสงค์ที่ให้สาระและความบันเทิงใจ ได้แก่สามก๊กฉบับวณิก ของ ยาขอบ (โชติ แพร่พันธุ์) สามก๊กฉบับนายทุน ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ทั้งสองฉบับนี้สาระสำคัญของเนื้อหามุ่งให้ทั้งสารประโยชน์และความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน ส่วนอินไซด์สามก๊ก ของ อ.ร.ค. (เอี่ยม รุจิชัย) และสามก๊กฉบับสะโลเม่ ตอนศึกชิงแชมป์ยอดขุนพล ของบุศราคัม นั้น สาระสำคัญของเนื้อหามุ่งให้ความบันเทิงใจแต่เพียงประการเดียว

สมบัติ จันทรวงศ์ (2538) ได้ศึกษาความหมายทางการเมืองของสามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) พบว่ามีการตัดทอนข้อความ หรือคำ หรือตัดแปลงความหมายของสิ่งที่ปรากฏในสามก๊ก ประการแรกเพื่อไม่ให้ปรากฏแนวคิดใดๆ ที่อาจขัดแย้งกับภาวะการณ์ทางการเมืองของยุคสมัย ประการที่สองเพื่อไม่ให้ปรากฏแบบปฏิบัติทางการเมืองที่ขัดแย้งกับแบบปฏิบัติซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับสตรี และประการสุดท้ายเพื่ออธิบายหลักการหรือแนวปฏิบัติในการช่วงชิงอำนาจของตัวละครต่างๆ ให้มีลักษณะเป็นเรื่องของไทยมากขึ้น

พิศุทธิ์ อัครพิพัฒน์กุล (2543) ได้ศึกษาปรัชญาและแนวคิดทางการเมืองในสามก๊ก โดยศึกษาถึงปรัชญาและแนวความคิดทางการเมือง และการใช้เล่ห์เหลี่ยมและกลอุบายของผู้นำพบว่าสามก๊กเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาและแนวคิดทางการเมืองในด้านการแย่งชิงอำนาจเพื่อความเป็นใหญ่ในแผ่นดินอย่างชัดเจน ผู้แต่งได้วางโครงเรื่องและบทบาทของตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์อันเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาเพื่อนำไปสู่อำนาจในหลายๆ ลักษณะด้วยกัน นอกจากนั้น กระบวนการในการเผชิญหน้ากันไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงการใช้กำลังอาวุธเท่านั้น หากแต่มีการใช้เล่ห์เพทุบายที่แต่และฝ่ายนำมาใช้ ซึ่งรวมทั้งการใช้วิถีทางทางการเมืองและการทูตอีกด้วย

เฉลิมศักดิ์ น้อยศรี (2544) ได้ศึกษาด้านการเมือง การปกครองในสามก๊ก โดยศึกษาจากลักษณะผู้นำ ประวัติภูมิหลังของผู้นำทางการเมืองในแต่ละคน เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการเป็นผู้นำทางการเมืองแต่ละคนที่แสดงออกในด้านบุคลิกลักษณะ การใช้กลอุบาย และการใช้แรงงูใจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง และเพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผู้นำทางการเมืองในแต่ละคนในด้านบุคลิกลักษณะ การใช้กลอุบายและการใช้แรงงูใจ โดยขอบเขตการศึกษานั้นวิเคราะห์ที่ตัวละครเอกสามตัวละครคือ โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน ผลการวิจัยพบว่าโจโฉ ผู้นำทางการเมืองของก๊กวุยเป็นผู้นำทางการเมืองแบบเผด็จการ นิยมการใช้อำนาจอยู่ตลอดเวลา มีการใช้

อำนาจอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เล่าปี่ผู้นำทางการเมืองของก๊กจ๊กเป็นผู้นำทางการเมืองแบบเสรีนิยม คือไม่เข้มงวดในการปกครองปล่อยให้ผู้อยู่ภายใต้การปกครองมีอิสระเสรีอย่างเต็มที่ ผู้นำเป็นแค่เพียงสัญลักษณ์เท่านั้น และขุนกวนผู้นำทางการเมืองของก๊กง่อ เป็นผู้นำทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ยอมรับฟังเสียงข้างมาก และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การที่ผู้นำทั้งสามพยายามที่จะแสวงหาอำนาจทางการเมือง แสวงหาอาณาเขต เป็นของตนเองนั้น ต่างใช้กองกำลังเข้าทำลายฝ่ายตรงข้าม ใช้กุศโลบายเพื่อชัยชนะ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้อยู่ใต้การปกครอง ในที่สุดผู้นำทั้งสามประสบความสำเร็จในการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมือง สามารถมีอาณาเขตเป็นของตนเอง โจโฉปกครองก๊กวุย เล่าปี่ปกครองก๊กจ๊ก และขุนกวนปกครองก๊กง่อ จึงทำให้แผ่นดินจีนแบ่งแยกเป็นสามส่วน หรือ สามก๊ก ดังกล่าว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับสามก๊กพบว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับด้านวรรณศิลป์(ศิลปะการใช้ภาษา)ในสามก๊ก และงานวิจัยที่เกี่ยวกับด้านสารัตถะ (เนื้อหาสาระ)ในสามก๊ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สามก๊กนั้นเป็นวรรณคดีที่มีความเด่นในการประพันธ์และสามารถนำแง่คิดจากในเรื่องมาประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย และจากการศึกษางานวิจัยในข้างต้น ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาของตัวละคร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหาของตัวละครในวรรณคดีเรื่องสามก๊ก